

demus et fieri veram carnis naturam quantum ad humanitatem quod est altare de terra vel lapide facere. et quantum ad deitatem debemus in eo et fieri patris equalitate quod est non ascendere per gradus ad altare. Ipse enim christus non in matris patre est aut ipsa sanctio: sed coeternus et coequalis utriusque vivens et regnans deus in secula seculorum. Amen.

Explicit liber nonus de exemplis et similitudinibus rerum.

Incipit prologus eiusdem libri decimi de exemplis et similitudinibus rerum.

Dorsuum dabit in assumptione operum. *Ecclesiasticus xxxviiij.* Quia omnes agēs agit propter finem generaliter: opera ius omne captus appetit opus procreare: maxime quod laboribus plurimis longisq; persecutus est studijs: sine desiderat debito feliciter consummare. Postquam igitur in precedentibus libris exempla de rationis operibus que homines aut lege iubente aut arte dirigente producant plurima sunt inducta ad reliquorum assumptionem operum humanorum de quibus exempla promissimus licet cor et sensum pervertere: et de residuis humanis operibus que ad vite necessitatem vel commodum rationabiliter propter legis humane decretum: vel propter artis habitum homines operantur: ac de moribus et consuetudinibus varijs: et que ex rationabilibus causis inter homines observantur et interdum etiam de fortuitis casibus in libro ultimo nostri operis libro exempla vel similitudines ponere: ac ea ut de alijs fecimus ad moralem instructionem instructere. Cum his insuper inducent exempla de moribus et actibus fidelium israeliticis populi: et de quibusdam particularibus actibus insignium personarum que in illo fidelium populo celebres extiterunt. De moribus quoque et actibus clericorum ministrantium et populi christiani et de his rursus que ad feminam servum vel puerilem etatem pertinent: ac de his que ad effectum spectant tam corporales quam spirituales vite: necnon et que ad damnum vel reditum plerumque inter homines sunt nonnulli similitudines introducent. Dabit itaque huius operis auctor in libro libello cor sensum iuxta verbum appositi in assumptionibus operum huius

non: ut videlicet hominum operum similitudinibus similitudinis labor suscepti operis totaliter terminet. Ceterum ne ordine dispari a partibus posteriora degeneret secundum modum observatum superius diversorum capitulorum materias volo sub alphabeti litteris et ordine disponere.

Explicit prologus.

Incipit liber decimus. Ca. I

Abiectos a mundo christus plerumque suscipit: sicut nonnulli una civitas suscipit et honorat expulsos ab alia. Et sicut etiam vultus hominum misericors famulum suscipit pauperem et infirmum ab alio crudeli domino derelictum: sicut legitur. *I. Regum xxx.* de quodam egyptio puero in via lassascente quem amalechita egrotum in itinere deseruit: dauid vero inuenit: cibo refecit: ducem sui itineris fecit: amalechitam persecutus epulas cepit et extinguit. Quid enim est nisi Grego dicitur: quod egypti a malechite puer in itinere lassatur nisi quod amator patris seculi patris sui nigredine operatus sepe ab eodem seculo infirmus despectusque relinquitur: ut cum eo nequaquam currere valeat: sed fractus aduersitate torquetur. Sed hinc dauid inuenit: quod redemptor non veraciter manus fortis nonnulli quem fractus a mundo gloria reperit in suo amore convertit. cibo pascit: quod verbi scia refecit: ducem itineris eligit: quod suum etiam predicatorem facit. Et quod amalechitam sequi non valuit: dum dauid efficit: quod is quem indignum mundus deseruit non solum convertit in suam mentem deum recipit: sed etiam predicando hucusque ad aliena corda producit: quod videlicet ducem dauid amalechitam convertit inuenit et extinguit: quod ipse christum predicatorem mundi leticia destruit: quod mundus comites habere desperit. *Ca. II*

Ablatio et priuatio talium alicui etiam innocenti facta diuino iudicio non ostendit deum esse iniustum cum ipse ea dederit et omnia sua sint. Cuius exemplum est quod nec alicui iniustus est creditor: quod dum prefixo redendi tempore non stringit quoniam vult erigat quod fecerat. ita dum deus aufert quod dedit non aufert nostra sed re.

R 4

vidit in sermone non quod dicitur sed a quo dicitur
 eum tamen Jobis. xliij. dicitur: Sermonem quem
 audistis non est meus. Senec. Non te moueat
 dicentis auctoritas nec quod dicat: sed quod inter-
 das. Lu. x. Qui vos audit me audit. Item
 audiunt quodam verba doctrine non ut faciant sed
 ut sciatur loqui: quod siles sunt leccatoribus qui gu-
 stant plura vina non ut emant sed ut possint di-
 cere alijs illud bonum illud melius. sic isti au-
 diunt non ut faciunt: sed ut loquantur et detrahant.
Item siles sunt militibus et clericis eorum ad
 nudinas: non ut emant aut vedant: sed ut inde
 loquantur. Ps. lxxij. Firmauerunt sibi firmo-
 nem nequam. i. ut referret: sed bonum reliquerunt.
 Eccl. xxvij. Audiunt sermones tuos. et non fa-
 eos tunc. Item auditor obliuiosus siles est cri-
 bro: quod si ponat in aqua statim implet: sed
 cum extrahit nihil remanet. Sic multi cum ser-
 mone audiunt: atque compunctiois et deuotiois
 pleni sunt: sed cum recesserit verbum remanet et
 auditor memoria non habet. Eccl. xxi. Cor-
 fatui quasi vas fractum omnes sapientia non tene-
 bit. Item sic nihil prodest cibum qui statim sum-
 ptus emittitur et plis conceptio quam statim
 mors sequitur vel impmere figuras in aqua
 cum eas non retineat vel cape autem qui statim
 emittit. Sic non prodest audire verbum dei et
 proijcere illud. Haggai. i. Qui congregauit
 mercedes misit eas in sacculum prorsus. Item
 audire debet homo verba dei cum reuerentia et au-
 ditate. Nam cum magna reuerentia et desiderio
 tunc infirmus ad reliquias sanctorum per quod crede-
 ret sanari. Tales autem reliquie sunt verba dei
 que expellunt omnes languores. Sap. xvj. Ne-
 que herba neque malagma sanauit eos dominus:
 sed sermo tuus qui sanat omnia. Et quod verbum dei
 maioris efficacie est quam aliquid reliquie sanctorum: mi-
 rabile est quod aliquis infirmus remanet ubi a
 sermone curaret. Solent etiam homines ad
 reliquias sanctorum aliquid offerre: sed ad
 istas reliquias nihil petitur nisi intentio et
 operatio. Item si aliquis haberet lapi-
 dem preciosum qui pualeret omni auro et ar-
 gento et omnem infirmitatem curaret non
 proijceret illum sed diligenter custodiret.
 Sic nec homo debet proijcere verbum dei
 sed diligenter illud custodire: quia preua-
 let omni auro et argento sicut dicitur in Ps.
 cxvij. Bonum mihi lex oris tui super millia
 auri et argenti. Glosa. Plus diligit chari-
 tas dei legem quam cupiditas millia auri et ar-
 genti.

Capitulum VII

Beneficia per christum
 b. stum nobis exhibita figurata fue-
 runt in illis festiuitatibus que in
 dei consueuerunt celebrare. Nam in veteri lege
 erant septem solennitates spales vel spales et
 vna continua ut poterit colligi. Numeri. xxvij.
 Erat enim quasi festum continuu quod quidie mane
 et vespere imolabatur agnus ad repitandum per
 petuitatem diuine beatitudinis. Alie autem erant
 festiuitates spales. Inter que prima erat sab-
 batum in qualibet septimana in memoria crea-
 tionis vniuersalis. Secunda erat neomenia
 in quolibet mense in inuouatione lune ad come-
 morandum opus diuine gubernationis: quod infe-
 riora precipue variantur secundum motum lune. Alie
 duo que fiebant tamen semel in anno. i. phase
 primo mense ad commemorandum beneficium libera-
 tionis de egypto. Et festum pentecostes. i. die
 ad recolligendum beneficium legis date. Alia
 tria celebrantur mense septimo que quasi totum erat
 solennis sic dies vnus. In prima enim die me-
 sis septimi erat festum tubarum in memoria libe-
 rationis Isaac quasi Abraam inuenit arctem he-
 rentem cornibus que repitabantur per cornua qui-
 bus buccinabant. Sed decima die celebra-
 batur festum expiationis ad commemorandum benefi-
 cium propiciationis dei super adoratione vituli ad
 preces Moysi. Post haec autem celebrabatur festum
 scenopogie. i. tabernaculorum septem diebus
 ad commemorandum beneficium protectionis per
 desertum ubi in tabernaculis habi-
 tauerunt. Nam in hoc festo debebant habere fru-
 ctum arboris pulcherrime. scilicet burum et lignum
 densum frondium. i. myrtum que sunt odorifera
 et spatulas palmarum et saltice de torente que
 diu retinet suum virorem. et hec inueniuntur
 in terra promissionis ad significandum quod per
 terram aridam deserti eos duxerat deus ad ter-
 ram delictosam. Octaua autem die celebrabatur
 festum ceteris atque collectis: in quo colligebantur
 a populo ea que necessaria erant ad expensas cul-
 tus diuini. Et figurabatur adunatio populi et
 pars prestita in terra promissionis. Figurale
 autem per iuge sacrificium significabat propitias
 christi que est agnus dei: Heb. vi. Ihs christus
 heri et hodie ipse et in secula. Per sabbatum
 autem spialis requies nobis data per christum. Per
 neomeniam autem que est incensio lune noue signi-
 ficabat illuminatio primitie ecclesie per christum
 eo predicante et miracula faciente. Per festum
 sunt pentecostes descensus spiritus sancti in apostolos

Liber decimus

Per festū explatiōis emūdatio a peccatū
ppli xpiani. Per festū tabernaculoꝝ pere
grinatio eoz in b mundo: in q ambulat in
virtutibus pificēdo. Per festū aut cetus
et collecte gregatio fidelū in regno celo
rū: et illud festū dicebat sanctissimum. Et
hec tria festa erāt continua adiuicē: qz opoz
ter expiātos a vitijs pficere in virtute q/
usqz pueniāt ad dei visionē. Hā dē in p̄s
lxxij. Ibūt de virtute in virtute: videbit
deus deoz in sion. Caplin: VIII

Bonū corūpit
Per admittēdo mali. Sicut legit
Lu. xij. Qz pilatus miscuit san
guinē cum sacrificio galileoz: qd fit qñ id
qd fm spm diligit dz fm carnē diligit vt in
qebnagio vbi sub p̄teritu dilectiōis spiri
tualis q est qñ sacrificiū deo latet sanguis
carnalis affectiōis. et de pallio religionis
opif latrina vitiōis: et de xpo fit ostiū lupa
nar: cū. xp̄ deus dilectio simulat: Gal. iij
Sic stulti estis vt cū spū cepitis nūc carne
psummamini. Caplin: IX

Caro domanda
est in iuuentute et in seruitutem
spūs redigēda. Stultus em̄ esset
qui nō domaret equū suū vsqz dū senex es
set. Sic qui non domat carnē suā in adole
scētia: s; nutrit eā delicate: ita q nō pōt eā
postea tenere: s; p̄icit eum in lutum peti:
Prouer. xxix. Qui delicate a puericia nu
trit seruū suū. i. corpus suū postea illū sen
tiet etumacē. Hē ignis opuscētie exti
guēdus est dū puus est: qz tūc de facili po
test extingui. Fatuus reputaret ille q expe
ctaret ignē amouere a domo sua donec es
set magnus et fere tota domus cōbusta: sic
q in adolescētia nō restringit carnē suam.
Berū. Abscondis ignē in sinū iā veste de
fluēte erusto iā latere adhuc p̄solendū est
an extinguas illū. Nunqd pōt hō abscon
dere ignē in sinu suo et vestimēta illius nō
ardeāt. Hē caro q̄tūcūqz luxuriosa pōt
vinci abstīnētia. Hō ē est adeo forte castꝝ
qd nō pōt capi si victualia subtrahant nec
adeo magn⁹ ignis q p̄sractionē lignoz si
extinguat: Prouer. xvi. Cū defecerint li
gna extinguet ignis. i. luxuria ex defectu
deliciaꝝ. Hē caro est sic mulier q blādiē
do attrahit boies ad peccandū: Prouer.

vij. dicif de muliere q multis sermonibus
et blādijs labioꝝ p̄traxit inuenē stati se
cutus ē eam qñ bos ductus ad victimam.
Hē est sic latronissa q pegrinis obuiās
in silua vel ābiguo vie p̄mittit se ducturā
eos ad rectā viā vel ab bonū hospitium: et
postea ducit eos ad maluz et ponit eos ad
man⁹ latronū. Jo dē: Eccl. xvij. Post ꝑcu
piscēcias tuas nō eas tē. Caplin: X

Clericoꝝ perfe
ctio et dignitas ostidit ex tōsura
et rasura capitis eoz. Sit enī eis
tōsura et rasura in modū corone: qz corōa ē
in signū regni et p̄fectiōis cū sit circularis.
Illi autē q diuis misterijs applicant adipi
seunt regiā dignitatē et p̄fecti in x̄tibus
esse tenent. Cōpetit etiā eis rōne subtrac
tionis capilloꝝ: et ex pte supiorū p̄ rasurā ne
mēs eoz t̄p̄alibus occupationib⁹ a p̄tēpla
tione diuioꝝ retardet et ex pte inferiorū p̄
tōsurā ne eoz sensus tēp̄alib⁹ obuoluant.
Hē clerici et ministri ecclie xp̄i debent se
lauare et sanctificare spūaliē sic mistri et le
uite in veteri lege faciebāt corporaliter. Hā
qñ intrabāt tabernaculū lauabāt sacerdo
tes man⁹ et pedes. Kadēbāt sacerdotēs om
nes pilos carnīs sue aspgebant etiā aq̄ lu
stratiōis. Hē p̄secrabant q. i. cōsecratio
siebat isto mō. Hā pōtiffices et sacerdotes
p̄mo postq̄ abluti erāt iduebant q̄busdā
vestimētis spūalibus. Spūaliter autē pōtifer
oleo v̄ctionis in capite v̄gebaf. Leuite
xō nō habebāt aliā p̄secrationē q̄ qd of
ferebant dño a filijs isrl̄ p̄ manus pōtifficē
qui orabat p̄ eis. Vinoꝝ xō sacerdotum
singule manus p̄secrabant: et de sanguine
aialis imolati tingebaf extremū auricule
dextre ipoz et pollices pedis aut man⁹ dex
tre. Aspgebant etiā ipi et vestimēta ipoz
sanguine aialis imolati. S̄ferebant etiā
in p̄secratione ipoz hmōi sacrificia: vitu
lus p̄ pctō: aries in holocausto: aries etiā
p̄secrationis canistra panis. Imponebant
aut sup manus eoz adipēs arietis et torta
panis vnus et armus dexter. Leuite xō
applicabant ad misteria p̄ h qd intromit
tebant in tabernaculū fedris qñ ad minist
strandū circa vasa sanctuarij. Silt g cleri
ci q sunt p̄secrādi ad spūale ministeriū xp̄i
sunt p̄mo purificādi p̄ m̄ p̄teritū baptisimū
id est lachrymar in fide passionis xp̄i q est

expiatiū et purgatiū sacrificiū: et debet radere pilos carnis. i. oēs prauas cogitationes. Debent etiā ornari vestibus virtutū et psecrari oleo spūs sancti et aspersione sanguinis xp̄i: et ita debet esse intrētū ad exequēda spūalia ministeria. **Capitulum: XI**

Cogitationes male pparāt locū diabolo. Nā qñ aliq̄s magnus dñs vult hospitium habere in aliqua domo pmittit nūcuz ad pparandū sibi hospitium et vbi recipitur ibi descendit. Sic diabolus pmittit malas cogitationes vt ei pparēt hospitium et vbi recipitur ibi declinat dicens: Mat. x. Qui vos recipit me recipit: et q̄ vos spernit me spernit.

Item pui latrūculi p puū foranē domus intrātes aperūt domū magnis latronib⁹. Sic vane et inutiles cogitationes p sui frequentia apūnt domū p̄cie magnis peccatis p p̄sentium mētis et captiua ducūt aiaz spoliata gratia: sicut dicit. i. iij. Regl. v. Latrūculi syrie captiua duxerunt de terra israel puellā. **Capitulum: XII**

Confiteri debet homo ante mortē. Vatro em̄ sentiens venire iudicem ad domū suā furtum eicit de domo anteq̄ iudex veniat. Sic pctm̄ est p p̄fessionem eicienduz de domo aie ante mortē: Eccl. xxxij. Pre curre p̄or in domū tuā etc. Et in eodē. xvij. Confiteberis vinens: viuus et sanus p̄fiteberis. Item p̄fessionem p̄cedere debet pctōz p̄meditatio. Nā dispensator domus vel villicus expensas corā dño suo cōputaturus p̄us p lapillos cōputat anteq̄ dño suo appareat et diē et causam: sic et tu pctōz tuoz cōputationem facias anteq̄ dño tuo in p̄fessione appareas. Item orator vel aduocatus anteq̄ corā iudice veniat rōnes suas vel allegationes ordinat et affirmat. Sic et tu ad for̄ p̄fessionis p̄meditatus accedas: Eccl. xvij. Ante iudicium para iusticiam tibi. **Capitulum: XIII**

Compunctio que puenit ex desiderio superne patrie assimilatur lotiōi que fit cū nīue. Nam nīx manus multum mundat et abluit: desuper procedit et in terram descendit. Sic lachrymarum compunctio ma-

nus sordidat: id est opera feda vitioz mundantur. Unde Job. ix. Si lotus fuero quasi aquis niuis et fulserint velut mundissime manus mee. Cum enim per compunctionis fletum lauatur anima manus: id est opa efficiuntur fulgida et mūda. Item illa compunctio bene animam abluit que desuper procedit. Nam sicut dicit Gregorius: Sunt pleriq̄ qui per orationum lamenta se cruciant: sed tamen cum totis lamentorum laboribus ad sola terrena desideria exudant: compunguntur in fletibus vel precibus: sed felicitatis transitore gaudea exquirunt. Nos itaq̄ niuis aqua non abluit: quia eorum fletus ab imis venit. Qui vero idcirco plorant: quoniam superna premia desiderant aqua niuis hos diluit: quia celestis cōpunctio infundit. Nā cum perhennem patriam per lamenta appetunt eiusq̄ accensi desideris plangunt a summis accipiunt vnde mundent. Item nīx inferius ad terram descendit: in quo designatur compunctionū humilitas. Unde Gregorius: Que niuis sunt lamenta humilitatis. Sunt enim nonnulli qui lamenta habent: sed humilitatem nō habent qui afflictī plangunt: sed tamen in ip̄is fletibus contra primorum vitam supbiunt: vel contra ordinationem conditoris erigunt. Hi nimirum aquas habent: sed aquas niuis non habent: et ideo mundi esse nequunt: quia humilitatis fletibus minime lauantur. Ps. lxxij. Nīue dealbabunt in selmon: selmon enim interpretatur sensus. Et nīx ergo in selmon est in sensu mentis humilitas compunctionis qua scilicet dealbantur qui vitiorum nigredine fuerant offuscati. Item compunctionis feruorē diabolus impedire conatur immittendo aliquam affectionem et occupationē terrenā. Sicut homo quando vinum siue mustum multum bullit et feruet ita q̄ timeat ne forte dolium rumpatur: tunc immittit intus caseum terrestrem: et tunc recipitur vapor et feruor in pozis casei et cessat periculum et ebullitio remisso feruore. Quid est enim vinum seu mustum bulliens nisi compunctio feruens: de q̄ ps. liij. ait: Potasti nos vino cōpunctiōis. Qui nimirum diabolus feruorem tollit cum caseum terrestrem immittit. Quia dum compunctam mentem ad terrenā affectionem vel occupationem

Liber decimus

trahit: feruentē spm̄ citius frigefacit. **I**te compūctiōis lachryme diabolū cū exercitu suo submergūt. **U**n̄ Ero. xliij. **P**harao cū exercitu suo submersus ē in mari: **P**s. lxxiij. **C**ōtribulasti capita draconū in aq̄s.

Capitulū:

XIII

Cōsolationes diuine humilib⁹ dant nō superb⁹. **I**h̄a m̄r dat lac filio q̄si puus ē: s̄z q̄si magn⁹ ē subtrahit ei. sic de hūiles cōsolat nō supbos: **P**s. cxxx. **S**i nō humilif sentiebā s̄z exaltaui aīaz meā: sic ablactatus ē sup m̄rē suarita retributio in anima mea. **J**udith. viij. **E**xpectem⁹ hūiles solationē eius. ij. **C**oz. viij. **Q**ui solat humiles solat⁹ ē nos. **P**s. c. viij. **N**ec me cōsolata ē in hūilitate mea. **I**te solationes spūales nō dant pctōrib⁹ q̄rētib⁹ solationē mūdi vel carnis. **I**h̄a m̄r nō lactat filiū cū comedit alia cibaria. **B**erū. **D**elicta ē diuina solatio nō pcedit admittētib⁹ altēnā: ideo filijs isrl̄ nō est datū māna donec defecit farina quā tulerāt de egypto. **I**te clamatores vini vel tabernarū nō dāt gustare de vino suo porcis vel canib⁹ vel leprosis. **S**ic etiā de nō dat de solatione sua lu rurosis: gulosis: et tractoribus ⁊ alijs pctōrib⁹. **E**t sic dicit **A**ug⁹. **I**mpius dulcedinē dei nō sentit: qz de febre iniquitatis palatū cordis amisit. **I**te solationes celestis dulcedis dant⁹ sc̄tis in mūdo isto q̄si ad pl̄tandū vt magis ad plenitudinem gr̄e feruescat desiderū. **I**h̄a vini vēditores aliq̄tulū dāt gustare volētibus emere vt suauitate vini p̄gustata ad emendū alliciunt. **A**ug⁹. **H**ustani te ⁊ esurio: terigisti me ⁊ exarsi in pacē vel p̄cupiscentiā tuā. **S**ilr̄ aucupator: paz p̄libat accipitrē suū vt ardētius volat ad p̄daz. **E**t ille q̄ vult vendere bladū suū paz portat ad for⁹ ⁊ dicit mercautorib⁹ de tali farē vēdā vob⁹: habeo ei atria mea plena. **S**ic de amicis suis in vita ista dat paz de dulcedie sua vt eos alliciat ad eā. **P**s. xx. **P**reuenisti eū in b̄ndictionibus dulcedis. **E**t ideo apl̄s aliq̄tulū de gloria sua oñdit in trāfiguratiōe. **I**tem solationes diuine dant⁹ tribulatis ⁊ amaricatis. **D**icit em̄ **Boetius** in libro de cōsolatione: q̄ in palatio **Jouis** erāt duo dolia vini. vnū de optio vino: aliud de amarissimo: ⁊ q̄cūqz volebat bibere de bono opoz

tebat q̄ p̄us biberet de amaro. **S**ic q̄ vult bibere de vino diuine solationis: opozitet q̄ p̄us bibat de vino amaritudinis q̄ de vino solatōis. **B**reg. **S**i mēs appetit qd̄ demulcet: p̄us gustet qd̄ doler. **C**aplm̄. xv.

Cōntēplatiui v̄ri dormientib⁹ assunilant: qz sic dicit **B**reg. **F**req̄nt̄ hoies dū in lecto q̄scūt somniorū visiōe turbant. **Q**ua si em̄ somnia vel visiōes sunt imagiatiōes: vltimi districti⁹ examis qd̄ iā vtiqz p̄ timorē cernimus: s̄z tū ⁊ veracit̄ nō videm⁹. **B**ti itaqz viri ad cordis sp̄ secreta redcūt: cū ab h̄ mūdo vel vltra votū. p̄spa vel vltra vires aduersa patiunt⁹: atqz a terrenis laborib⁹ fessī q̄si stratū vel lectū cubile mētis pctūt. **S**z dū q̄busdā imaginib⁹ cogitationū q̄ sint strelia iudicia diuina sp̄iciūt: q̄si intra stat⁹ sui requiē somnij visione turbant. **C**ōntēplant̄ em̄ q̄ district⁹ iudex veniat q̄ dū vi imēse magnitudis cordiū secreta illuminat: oēs an̄ oculos culpas reuocat: p̄sant q̄ta illa sit verēcūdia in conspectu tūc tot⁹ hūani gener⁹ angeloz oim̄ archangelozūqz p̄sunt: p̄cedūt q̄s post p̄sionē cruciat⁹ maneat: cū ⁊ real⁹ aīaz imortaliter morientē ⁊ indeficientē carnē gebēna p̄sumat. **L**ū itaqz tā pauida imaginatiōe mēs q̄rif: qd̄ alijs nisi criste somniū videt⁹? **U**n̄ **J**ob. viij. **S**i dixerō cōsolabit me lectulus me⁹ ⁊ releuabor loq̄ns mecū in stratu meo: terrebis me p̄ somnia ⁊ p̄ visiōes horrore cōcuties. **C**aplm̄: xvi

Cōntinentiā seruare volēs ⁊ a gule delectatiōibus nō abstinēs s̄lis est ei q̄ domū suā illeclaz custo dire disponit ⁊ tū ignē ⁊ ligna p̄prijz manib⁹ apponit. **I**h̄a cibi ⁊ potus salidi sunt cōcupiscentie ⁊ ignis luxurie vehemētē inflāmarunt: **E**ccl. xx. viij. **S**cdm̄ ligna silue sic ignis ardeleir. **U**n̄ talis si de luxuria tentat⁹: nō inuitus s̄z voluntarius v̄is. **D**ebet etiā qui vult esse continens muliez vitare cōsoria: alioqn̄ s̄lis ē ei q̄ suoz hostiū insultus formidat: ⁊ tū sic fatuos eoz loca vel cōsoria nō vitat. **T**alis ergo si tentat⁹ ab eis q̄si ip̄e seip̄m occidit. **E**t talis est cōtinens qui muliez cōsorz t̄tis sedulo se immiscet: **E**ccl. iij. **Q**ui amat periculum in illo peribit.

Capitulum: XVII

Cor suum non debet aliquid alicui rei apponere nisi primo bene videat ubi apponat. Rufor enim scacua a scacario sblenatu diu tenet in manu et cum magna deliberatione pui det ut in tali loco affideat ne ab aduersario captus. Sic dicit homo facere de corde suo cauendo ne in loco turpi et piculoso aduersario discopro illud ponat: sicut in deo quod est securitatis locus et iustus iustolabilis. **I**tem cor aperit endum est deo sicut schola apert magistro ad audiendum: Job. xxxiiij. Adaptat aures viro: et erudies eos instruit disciplina. Sed multi elaudunt ei aures cordis ut non audiant more aspidis surde et obrurunt aures suas ne audiat vocem incantatis. **I**tem apertum est sicut fenestra luminis ad videndum. ij. Machab. j. Adaptat dominus cor vestrum in lege sua. Sed multi elaudunt ut detur dormire: Job. xxxiiij. Ipse si fuerit rebelles luminis. et tales filii sunt nocturni et illi ceco quod fugerat beatus Martinum ut non illuminaret. **I**tem apertum est sicut thalamus sposo ad recipiendum: Apoc. iij. Ego sto ad ostium et pulso. pulsat enim de manu beatorum et vel xga flagello. Solet enim dici quod quod pullat magno strepitu non venit manu vacua sed aliquid portat: et ideo hilariter recipit. Quanto magis sposo apertum est quod cum magna multitudine donorum venit utraque manu plena. scilicet sinistra temporalibus et dextera spiritualibus: Cant. v. Surrexi ut aperire dilecto meo.

Capitulum: XVIII

Cruce christi est sicut cut virga moysi quod pharaon. id est diaboli multiplex flagellat. Crux est trophaeum aduersus diabolum ut non appropinquet vastator. **I**tem quod magor serpentes. id est demonum tentationes deuorant. **I**tem est sicut lignum moysi ostium quod aqua amare. id est tribulatio: et aduersus statum amaritudinis dulcorant: Eccl. xxxviiij. Mone a ligno idulcata est aqua. **I**tem est sicut xga assueri: quod ad regem aulicam. id est ad dei gratiam iter parat: Hester. ij. Nullus transibat ad regem nisi xga deosclata. Ca. XIX

Custodia sui mala et debilis est causa mortis et perditionis vite sicut ille quod habet inimicos feroces et capitales cum quiescentes si ostium domus in

quod quiesceret aut apertum dimitteret aut ibi debile custodire poteret facillime occideret: sicut ps. ij. Reg. iij. crepulo Ithobeth quod ad custodiam domus non ostiarii positum venientes filij Remo herochite Rechab et banaa ingressi sunt domum Ithobeth quod dormiebat super stratum suum meridie et ostiaria domus purgas triticum obdormiuit. Ingressi sunt autem domum latent assumptes spicas tritici et percussit eum in inguine: sicut enim dicit Grego. Ostiaria triticum purgat cum metel custodia discernendo virtutes a vitijs separat: quod si dormiat in morte per perij domini insidiatores admittit: quod cum discretionis sollicitudo cessauerit ad interficiendum aiaz malignis spiritibus iter patitur quod ingressi spica tollunt: quod morbo cogitationum germina auferunt atque in inguine ferunt: quod vitium cordis delectatio carnis occidit. In igne ne quippe ferire est vitium metel carnis delectatione perforare. **I**tem quod autem Ithobeth iste hac morte succuberet si non ad ingressum domus mueret. id est ad metel aditum custodia deputasset. Fortis namque virilis sensus proponit cordis foras: quod nec negligente somno opermar: nec ingratis error fallat. **I**tem bene Ithobeth appellat: est quod a custodia femie hostilibus gladiis tradit. Ithobeth quippe vir profusus est. **A**ur autem profusus est quod foris metel custodia munit: non est quod dum vitium se habet est imat subintrata vitia nesciente necat. **T**ota itaque vitium munitus est aditus metel ne quando ea insidiates hostes penetraret foramine neglecte cogitationis. Capitulum: XX

Delectationes sunt vite quodrens assimilant et quod comedit vitium acerba. Illi enim quod comedit primo vitium acerba obstupescunt vitium: ita quod non poterit postea alios meliores cibos pererere. **E**t sic ille quod sumit vitium vite delectationes metel sicut ligat ut non possit capere delicias spirituales: **M**iere. xxxj. **D**is quod come. vitium acer. obstu. de. ep. **G**reg. **Q**ua acerba est fructus ante tempus. **Q**ui quod est vitium vite delectationibus satiari desiderat: quasi fructus ante tempus comedere festinat. **Q**ui igitur vitium acerba comedit vitium est obstupescit: quod quod vitium mundi delectationibus pascat: interit et sicut ligat ut iam spiritualia scidere. id est telligere nequeat: quod vitium in exterioribus delectationibus sunt ide in intimis obstupescit et cum de peccato aia pascat panem iusticie edere non valet: quoniam

Liber decimus

ligati dentes. i. sensus ex peccati consuetudine
luctum quod intus sapit comedere nequaquam
possunt. **C**aplin. XXI

Dabolus simi-
lis est mlieri volenti cape muscas
quod linit ollam suam intrinsecus cum lacte
et tunc musce intrant: et cum multitudine intraverit
secludit eas et succedit. Sic diabolus delecta-
tionem peccati offert et hominem capit per consensum
peccati et captum ligat per consuetudinem: deinde in
ignem inferni trahit. In principio tetationis
clamandum esset: sicut dicitur. Regl. iij. Mors in
olla mors in olla. i. corporis et anime in delectati-
one venenosa. **I**tem diabolus sicut latro qui per
mittit conductum viatoribus: et postea iugulat
diuertere faciens a via recta. Sicut per exemplum
luuenis qui volebat ire ad amasiam et inuenit
potestatem ruptum super magnam aquam: et astutus dia-
bolus ei super magnam equum: et fecit eum ascendere
post se: permittens ei conductum bonum: et statim
insiliens in aquam precipitavit eum et suffocauit.
Caplin. XXII

Diuities sunt cau-
sa timoris et persecutionis: et paup-
tas est causa securitatis. **N**am si arbor
non habet fructum non inueniret qui perciperet lapidem
super eam vel ramum traberet. **L**ocus autem abun-
dant fructibus vix trahit aliquid qui percipiat super
eam lapidem vel ramum frangat. Sic qui diuitias
habet insidias latronum et opprobria principum et ex-
actiones violentorum et officialium non euadet a quibus
pauperes sunt immunes: **A**bacuk. ij. **E**t ei
qui multiplicat in suis visceribus et aggruat se de
suis lucris. **I**tem diuites qui habere volunt abun-
dantiam mundi habent penuriam inferni. **C**onsue-
tudo est enim quod abundanter praesumus et vel conuulsa
uit ut pax supersit ei quod cenet. **D**iuites qui mali
in hoc mundo conuulsa abundantiter: et ideo iustus
est ut pax supersit: quod patet in diuite epulone
Luc. xvi. **M**ultum enim splendide in mane huius
vite comedit: et ideo merito in vespe huius vite
vix comedit: quod ad cenam suam gut-
tam aquam habere non potuit. **S**ed e converso facti pau-
peres in mane huius vite comederunt pax. i. par-
uam vel nullam huius mundi delectationem habent. et
ideo iustus est ut in vespa huius vite habeant ma-
gnam cenam. **C**aplin. XXIII

Ratio eicitur a
mente adueniente tetatione: sicut tyr-

nus eicitur de civitate adueniente fortiori ho-
ste. **M**ens ei cum in elatione se erigit quasi in ty-
ranide erupit. **H**ic autem tyrannidis sine satellitibus
sautes subimit cogitationes suas: sicut cum
super tyrannum hostis irruit fauor morum satellitum
cessat. **I**ntrate namque aduersario satellites
fugunt eumque territi declinant: quem in pace po-
siti calida persuasione laudabant: sed ducti deo
satellitibus hostis solus remanet: quia recedentibus
elatur cogitationibus perturbatur animus se solummodo
in tetatione videt. **E**t ideo circa pia conditoris
dispensatione agit: ut de se perfidens anima tetatio-
ne pulsetur qui infirmata quod sit inueniat et per
sumptionis fastum deponat ut dicitur **B**re-
gorius. **C**aplin. XXIII

Lecti dei assimi-

lant suis dum sunt in vita presentis tri-
plici ratione. scilicet subiectionis: affectionis
et passionis. **E**t hec triplex ratio tangit **J**ob
vii. **S**ic fuit desiderat umbram: sicut et ego ha-
bui menses vacuorum et noctes laboriosas enu-
meravi mihi. **I**n eo enim quod dicitur tangit sub-
iectionem. **S**unt enim electi dei fuituti corrupti-
onis subiecti quos ad libertatem penitentiam glorie
filiorum dei. **A**n sicut dicit **B**reg. **E**lectus quisque
usque infirmatur corruptioe pertrahitur: sed diu-
tis corruptiois iugo quasi subest anxietate
retinet. **Q**ui namque cum corruptioe erupit fu-
erit: tunc subiecti liberi trahuntur innotescit.
An **R**om. vii. **S**ed ipsa creatura liberabitur
a fuitute corruptiois in libertate glorie filio-
rum dei. **E**t si apte diceret peccata corruptionis
nunc aggruat: tunc incorruptiois gloria exal-
tat. **E**t igitur ad presentem necessitatem potestatem nunc
in filiis dei de libertate nihil ostendit: tamen ad
subsequentis libertatis gloriam tunc in famulis
de fuitute nihil apparebit. **C**reatura ergo ser-
uitute corruptiois exuta: et dignitate liber-
tatis accepta in filiis dei gloriam vertit: quia
vnita deo per spiritum quasi in ipso quod creatura est
trahit ac subegisse declarat. **S**ed ratio tangit
umbram. **N**am electus dei quos iugum misere
corruptiois portat sub angustia tetationum
estuat: et ideo umbram. i. refrigerium querit deside-
rat. **A**n **B**reg. **U**mbram desiderare est post te-
tationis estum sudorem operis eterni refrigerium
querit querere. **N**amque namque umbram seruus ille desu-
debat qui dicebat: **S**ittuit anima mea ad
deum viuum. **T**ertio tangit ratio passionis cum
addit: **S**ic ego habui me. va. et noc. labo-

enu. mihi. **M**ā seru? multa incōmoda patit
siue in vict? defectu: siue in laboris excessu.
Sic electi. put diē Hreg. **H**ūis rex? aditori
deseruiat: sepe tñ eos rex iopia coāgustat.
p amorē deo inherēt: et tñ subsidio vite pñ-
tis egēt. **Q**ui ḡ p actiōes suas pñtia nō q/
rūt: a mūdi cōpēdijs vacuos mēses ducūt:
noctes qz laboriosas tolerāt: qz aduersita-
tū tenebras nō solū vsqz ad inopiā: s; sepe
vsqz ad corpis cruciatū portāt. **R**espectus
nāqz egestatēz ppeti laboriosusqz mētibus
bonis nō ē. **S**z cū vsqz ad afflictionē car-
nis aduersitas vertit: labor. pculdubio ex
dolore sentit. **N**el forte iō dei seru? mēses
vacuos hñe dñz: qz laborē iā sustinet s; pmi-
um nōdum tenet: h̄ tolerat: illud expectat.
Hocies x̄o laboriosas enūerat: qz aduer-
sitates sibi pñtis tps sepe in virtutib? ex-
ercēdo coacernat. **M**ā si pficere in mente
nūc appetit: minus fortasse aspera q̄ mūdi
sunt sentit. **Caplin: XXV**

E Rubescientes
bñfacere debēt facere sicut fit
eqs vmbriat. **E**q̄ ei vmbra-
tici fontis tintinabuli vñ folij
vel vmbra arborū terrenū et nō audēt trāsi-
re. **S**z armigeri q̄ eos eq̄tāt faciūt eos trāsi-
re frēqñt p loca q̄ formidāt: sic et illi facere
debēt vt ea q̄ mag? formidāt frēqñtius fa-
ciāt. **I**te tales sunt sic pueri q̄ timēt latra-
tū catulorū q̄ adhuc mordere nesciūt. **S**ed
m̄ pueri cū securat catulum capiēdo et ad
puerum adducēdo. **E**t sic talibus illa opa
que stulte erubescūt vel timēt p̄cipue sunt
imponenda. **Caplin: XXVI**

Eucharistie sa-
cramētū quāte sit dignitatē: qn-
tāqz idoneitatē gr̄e in se h̄eat: re-
pñtat sacerdos in his q̄ diē siue fac̄ in mis-
sa q̄ sūt octo. **M**ā pmo p̄mittit p̄p̄atio q̄ dā
p̄tinēs q̄tuoꝝ ptes. **P**ria em̄ ps eius ē
laus diuina in introitu misse. **S**cda x̄o ps
p̄tinet cōmōrationē pñt? miserie inuocādo
dei misericordiā ter dicēdo **K**yr̄ie elison. p̄-
ma vice p̄ p̄sona p̄ris: scda filij: tertia spūs
sancti. **E**t h̄ triplicē miseriam: iḡratiē: cul-
pe et pene. **T**ertia ps cōmōrat celestē
gloriā ad quā ibimus post p̄ntē miseriam: in
glia in excelsis. qd̄ in festis dñz: in q̄bus p̄-
dicta glia recolit. **I**ntermittit aut̄ in offi-

cijs luctuosis q̄ ad cōmōrationē pñtis mi-
serie spectāt. **Q**uarta x̄o ps p̄tinet orō-
nes quas sacerdos p̄ populo facit: vt dñ-
gni tāto mysterio habeant. **S**ecūdo x̄o
loco p̄mittitur instructio fidelis populi: qz
hoc sac̄m est signū vel sacramētū fidei:
et h̄ dispositiue fit p̄ doctrinā p̄phetarū et
apostolorū que in ecclesia legif. s. a subdia-
conibus vel diaconibus p̄dicata. **S**ed qz
x̄po credimus tanq̄z veritati diuine lecto
euāgelio symbolū fidei cantat. **L**antā s̄t
in festis de q̄bus fit aliqua mētio in symbo-
lo: vt in fest? x̄pi: bñe marie et apostolorū: q̄
h̄c fidē fundauerūt. **T**ertio p̄plo p̄pa-
rato et instructo p̄sequitur accessit ad cele-
brationē mysterij: qd̄ qd̄ offerit vt sacrifi-
ciū et p̄secrat et sumit vt sac̄m. **E**nā pmo p̄-
agitur oblatio: secūdo p̄secratio materiē
tertio p̄ceptio eiusdē. **L**ira p̄mū duo agū-
tur. s. laus p̄pli in cātū offerentij et orō sacer-
dotū petēt vt oblatio p̄pli sit deo accepta.
Deinde in p̄secratioē q̄ sup̄naturali virtu-
te agit: pmo excitat p̄pls ad deuotionē in
p̄fatione vñ monēt sursum habere corda:
et ideo post p̄fationē p̄pls laudat deitatez
x̄pi cū āgelis dicēs: **S**actus: sc̄tus: sc̄tus.
Et h̄ūanitatē euz pueris dicēs: **H**ūdictus
qui tē. **T**rina aut̄ crucis signatio q̄ fit sup
illa verba: **H**ec dona: hec m̄cra: hec san-
cta sacrificia illibata: signat x̄pi traditionē
que facta ē a iuda et iudeis et gētib?. **S**e-
cūda ē x̄pi veditio q̄ facta ē sacerdotibus:
scribis et phariseis. et hec signat p̄ aliā cru-
cis signationē sup̄ illa verba: **H**ūdictam
ascrip̄tā ratā: ad oñdendū p̄cū veditiois
xx. dñi. **A**ddūf s̄t due crucez sup̄ illa x̄-
ba: **E**t nob̄ corp? et sanguis tē. ad designā-
dū p̄sonā in de veditor? et x̄pi veditio. **T**er-
tio aut̄ duo fuerūt in cena. s. panis et vinū
p̄figuratiua passionis x̄pi. **A**d qd̄ signan-
dū sūt due crucez. vna in p̄secratione cor-
poris. alia in p̄secratioē sanguis. **Q**uar-
to fuit ip̄a passio x̄pi: vnde ad representan-
dum qnqz plagas fit quinto q̄ntuplex cru-
cis signatio super illa verba: **H**ostia purā
et effusio sanguinis et fructus passiois per
trinam crucis signationem que fit super il-
lis verbis: **C**orpus et sanguinem sumpsi
mus tē. **S**exto representatur triplicis ora-
tio quā fecit in cruce. **E**nā p̄ persecutorū
bus cum dixit: **P**ater ignosce tē. **S**ecus

Liber decimus

dā. p liberatione a morte cū dixit: **D**e de^o meus. Tertia ptinet ad adeptionē glorie cū dixit: In man^u tuas comēdo spm̄ meū. Et ad h̄ repñtā dū fit trina crucis signatio sup illa x̄ba sanctificas: viiūficat r̄ bñdicit. Septio repñtant hore tres q̄b⁹ x̄ps pepēdit in cruce. s. a sexta vsq; ad nonam. Et ad h̄ repñtā dū fit itez trina crucis signatio sup illa verba: p̄stas nobis per ip̄m r̄c.

Octauo repñtat sepatio aie a corpe p duas cruces est calicē factas. Nono repñtantur resurrectio tertia die facta p tres cruces q̄ sūt ad illa x̄ba: pax dñi r̄c. Nota etiā q̄ extēsiō brachioꝝ quā facē sacerdos ondit extēsiōnē brachioꝝ x̄pi in cruce. Quasi man^u interdū iūgit r̄ incliat supplicat r̄ hūilitat orās: designat hūilitatē r̄ obediētā x̄pi p q̄ passus est. Quae autē digitos tenet vnitus est cōsecrationē: fit h̄ vt si aliq̄ p̄tula adbesisset nō disp̄gat. Nota etiā q̄ sacerdos se q̄ndes x̄rit ad pplm̄: ad designā dū q̄ x̄ps in die resurrectiōis q̄ndes apparuit. X̄ps autē q̄ repñtat psonam x̄pi dicit: Pax vob: p̄mo ad pplm̄: sic dñs dixit post resurrectionem ap̄l̄s. Nota q̄ fractio hostie designat p̄mo ip̄am diuisionē corporis x̄pi q̄ facta ē in passiōe. Scōdo distinctionē corporis mystici fm̄ diuersos status. Tertio distributionē gr̄ay pcedētium a passione x̄pi. Nota etiā q̄ ps hostie in calicē missa designat ip̄m x̄pm r̄ bñssimā x̄ginē: r̄ si q̄ alij resurrexerūt cū eo: ps comesta ābulantē adhuc sup terrā: ps seruata vsq; in finē misse corp⁹ x̄pi in sepulchro. Hāc corpora scōꝝ vsq; in finē erūt in sepulchris. Hoc autē hodie nō seruat. s. reseruādo p̄tē vsq; in finē misse: r̄ signatio partū manet. Ah versus. Hostia diuidit̄ in partes tincta beatos. Plene sumpta notat vnitus: seruata sepultos. Caplm̄: XXVII

Amiliaritas m̄taviroꝝ cū mulierib⁹ piculosa ē: qz sic papylio iux̄ cādelā tm̄ volitat q̄ tādē se cōburit: sic hō iux̄ mulierē se dēdo r̄ colloq̄ndo. vñ Hiero. dicit: Optimum tuū mulierē pedes nūq̄ intrēt. Sz si videris mulierē bñ meritantē mēte dilige non corpali frequentia: qz nō ē seculi feno r̄ stupore esse iux̄ ignē. Berni. Cū muliere sp̄ esse r̄ cā nō cōgicere maius ē q̄ mortuū suscitare: r̄ si qd̄ min⁹ ē nō potes quōd magis

est credā: Terra bona ē in se: r̄ aq̄ bona r̄ mūda: r̄ si simul apponant̄ faciūt lutū: et se inuicē pollūt. Sic est de homine r̄ muliere. Caplm̄: XXVIII

Idē pre oibus alijs conat̄ diabol⁹ hōi auferre: qz ē lumē aie sic latro q̄ intrat domū lumē extinguit r̄ fenestras claudit ne videat. Et sic mercator deceptor tenebras querit vt decipiat: Job. iij. Qui male agit odit lucē. Nec ē etiā ocul⁹ dext̄ quē naas amonites q̄ interpretat̄ serpens. i. diabol⁹ pe tebat eruerē viri tabes galaad. i. Regl. xj. Est em̄ diabolus sic coruus qui p̄mo cruit oculū cadaueri. Nec mix: qz host⁹ ē inuilib⁹ r̄ sine fide nō videt. Dicit in Vitaspatrium: qz nū opium oculi aialis circūt ad molendam. Sic diabol⁹ si opuerit oculos mentis. i. fidē hūiliat ad oē p̄ctm̄: Judicū xvi. Samson eruerūt oculos r̄ molere fecerūt. Ideo dicit Seneca. Qui fidē p̄dit nihil p̄ficit. Caplm̄: XXIX

Lagella tribulationū assimilant̄ x̄gl scopay. Quia sic virgul scopay nodosif r̄ durū pueri castigat atq; de eay fascicul domoy hitacula a sordib⁹ purgant. Sic ex tribulationū flagell insipientes peccantes expiant r̄ meliorati ex eis ad deū p̄ p̄niam redeūt vitā suā in meli⁹ cōmutātes. Sagella em̄ tūc diluit culpā cū mutauerit vitay. Nam cuius non mutat mores non eripiat actiones. Caplm̄: XXX

Oratia dei non infunditur nisi cordi disposito. Null⁹ em̄ sapiēs in vase imūdo vel pleno vel p̄fracto p̄ciosum liquē infundit. Sic nec de⁹ cordi hūano p̄ luxuriā inq̄ nato vel v̄to supbie pleno vel p̄ discordiā fracto: vel ad terrena incuruato gr̄am suā infundit. Et ideo dicit Aplus. i. Timoth. iij. Sciat vnusquisq; vas suum possidere in sanctificatione r̄ honore. Si em̄ vasa in quibus reliquite sanctoy ponunt munde r̄ honorabiliter seruant: quāto magis vas cordis in quo tam p̄ciōse reliquite gratie. s. r̄ corpis x̄pi ponunt. Idcirco dicit Proverb. iij. Omni custodia serua cor tuū r̄c. Capitulū: XXXI

Humilitas mentis assimilatur illi sterquilino: in quo legitur Job sedisse: Job. ij. An de Hregio. ibi dicit: quod in sterquilino federe est villa de se quepiam et abiecta sentire. **I**tem dicit quod in sterquilino sedere est mentis oculos ad ea que illicite gessimus penitendo reducere. **C**um enim ante nos peccatorum stercoza cernimus omne quod in animo de elatione surgit inclinamus. **I**tem in sterquilino sedet: quod infirmitate sua sollicitate respicit: et sese de bonis que per gratiam preceperit non esse tollit. **Ca. XXXII**

Incipientibus et adhuc in spiritu debilibus debet imponi leniora. **C**ui exemplum est: quia boves prime etatis non frugibus aut carnibus et solidis cibis: sed cibis lenioribus seque olertibus et pomis nutriebant. **A**n olus ab alendo est dictum secundum Isido. quod olertibus ante diluuium boves alebantur sicut animalia herbis. **E**t ideo in olere lenis institutio accipitur que infirmioribus tradi debet. **A**n Roma. xliij. **C**ui infirmus est olus manducet. **Ca. XXXIII**

Incostans et mutabilis homo similis est infirmo in gradu et afflictius infirmitate constituto: quod nocte adueniente optat quod cito transseat: et dies ad surgendum fiat: et rursus in die afflictus vespere et nocte expectat: sperans seque varietate temporis minus vim doloris. **I**n nocte enim que est dormiendi tempus accipit torporis oculi. per diem vero que est tempus operis exercitatio actiois intelligitur. **S**icut in vespere: quod somno congruit rursus oculi desideria significat. **I**ncostans ergo animus in nocte diem querit: quod in quiete existens et exercitatio actiois appetit: et rursus in die vespere expectat: quod in exercitio positus oculi quietis exoptat. **A**n dicitur Job. vij. **S**i dormiero dicam quod surgam: et rursus expectabo vespere. **H**umanus enim animus ut Augustinus dicit: quod illa in qua fuit habitatio iusticie soliditate non significat: alternatis semper desiderij motu variat: ut quieti actione desideret et occupatus ad oculum anhelet. **A**n si dormiero: seque per quietis oculum quod surgam: seque ad actionis exercitium. **E**t rursus in exercitio positus expectabo vespere. id est quieti desideria. **P**ossit tamen hoc exemplum beati Job et alter intelligi: ut seque per dormire accipiam statim peccato-

ris. **P**rouer. vij. **A**scendo piger dormisse Hregio. **D**ormire namque est in peccatis iacere: sed per surgere accipiam penitere: per quod seque ad lumen iusticie transit: **E**ph. v. **E**t surge qui dormis: et surge a mortuis et illumine nabit te christus. **S**ed per vespere propter tenebras aduersitas vel tentatio signat. **D**icit ergo si dormiero: seque in peccati somno: dicam seque concupiscit interius: quod surgam seque per penitentiam lumen iusticie videam. **E**t rursus in lumine iusticie positus: et superbie tentatione pulsatus expectabo vespere: id est aduersitate que seque mentem humiliet et liberet a peste superbie. **V**bi Hregio. dicit circa virtutum prospera mente eleuata aduertitur aduersitas desiderat: ut profecto animus cum virtutum suarum gaudio plus quam debet attollitur: per contrarietates penitentis vite edito microze solidetur. **A**n et nequaquam formidabo vespere dicitur: seque expectabo. **E**xpectam enim prospera et formidam aduersa. **A**ir igitur iustus vespere expectat: quod cum exterioribus tribulationibus: intus ipsa esse aduersitas prospera cum virtutum suarum vespere. id est tentationibus. **E**xpectabo seque non optando sed incurrendo: quod quanto violentius a peccati somno ad iusticie lumen exurgitur: tanto antiqui hostis tentatio vehementior et obscurior sequitur. **E**t hinc est quod Hesi. j. cum ordo temporis creationis rex narrat: primo mane et post vespere noiaitur: quod primo dicitur factum esse mane: et postea dixit: factum est vespere: vbi seque dicit Hregio. quod creator omnium humane culpe prescius: tunc expressit in tempore quod nunc versat in mente. **M**ane quippe ad vespem ducitur: quod nimirum lumen rectitudinis vultu sequitur tentationibus. **S**ed quod electorum lux tentatione non extinguit: nequaquam nos spera facta prohibet. **Q**uia nimirum sepe tentatio in corde electorum lumen iusticie abscondit: sed non interimit quasi ad pallore trepidationis pertrahit: sed funditus non extinguit. **E**lecti ergo post somnum resurrectionem appetunt: post resurrectionem vespem prestolantur: quod de peccati tenebris ad iusticie lumen euigilant: et in tempore iusticie lumine positi semper se contra illecebras tentationum parant: quas nimirum non timent sed expectant: quod utilitatis sue rectitudinis etiam tentamenta proficere non ignorant. **Ca. XXXIII**

Incontinentes et illi qui non se timent in eo quod est secundum

Liber decimus

rationē rectā deliberatū: sed ppter passio-
nē supuententē vt sic accipiat incontinēs:
nō tñ circa luxuriā sed large p eo q̄ re-
cedit a rōne recta ppter tētationē. Tales
inquā assilant eis q̄ inuolūt itinerib⁹ per-
gūt. Alii vt Hregio. dicit: Omne qd̄ inuoluit
in seipso replicat. Et sunt nōnulli q̄ seducē/
tib⁹ vitijs obuiare q̄si tota intentiōe deli-
berāt: s̄ irruētē tētatiōis articulo in ppo-
sito nō pdurāt. Alii nāq̄ prauo vīu sup-
bie inflat⁹ cū magna eē p̄mia hūilitat⁹ q̄si
derat a duersus semetipm se erigit exhibe-
re se i q̄buslibet cōtumelijs hūile p̄mittit.
S̄ cū repente hūc vni⁹ iniuria x̄bi pulsa-
uerit ad s̄uētā p̄tin⁹ elationez redit: sicq̄
ad tumorē reducit vt nequaq̄ qz bonū hu-
militat⁹ concupierat recordet. Alii qz per
auariciā cōstās augēdis facultatib⁹ anbe-
lat. Is cū p̄terire oīa velocit̄ conspiciat va-
gantē p cōcupiscētiās mētē figit: decernit
iā nihil appetere ⁊ adepta tñmō sub ma-
gni moderaminis freno possidere. Sed cū
repente fuerint oculi oblata q̄ placeāt i am-
bitiōnē p̄tin⁹ mens anbelat: semetipm n̄
capit: ad p̄sēdē hic occasiōnē q̄rit ⁊ obli-
ta cōtinētiē quā secū pepigerat cogitatio/
nū se stimulis p desideria acq̄sitionis inq̄-
erat. Alii lu x̄rie tabe polluit: ⁊ longa iā
p̄suetudinē cap̄ tenet. Quāta aut̄ sit ca-
stitatis mūdicia cōspicit: ⁊ carne vincit tur-
pe dep̄hēdit. Restringere ergo voluptatū
flura deliberat: ⁊ resultare cōsuetudini se-
totis virib⁹ parat: sed v̄l obiecta oculi spe-
cie: v̄l ad memoriā reduc̄ta cū subita ten-
tatione cōcurit: p̄tin⁹ a pristinis p̄paratio-
ne dissipat. Et q̄ p̄tra hanc clypeū delibe-
rationis exeret: delectatiōis iaculo p̄sol-
sus laet: sicq̄ eū luxuria eneruē supat: ac
si nulla p̄tra eā intentiōis arma p̄parasset.
Alii ire flām̄is accēdit: eiusq̄ stimulis ad
inferēdas p̄rimis p̄tumelias effrenat. Cū
vero nulla furoris occasio animum pulsar
quāta sit māsuetudinis virt⁹: quātaq̄ pa-
tientie altitudo cōsiderat: seq̄ etiā p̄tra cō-
tumelias patient̄ parat. Sed cū parua q̄li-
bet cōmōtiōis occasio nascit̄ repente ad vo-
ces ⁊ cōtumelias medullit⁹ inflāma: ita
vt nō solū ad memoriā patiētia p̄missa nō
redeat: sed ⁊ semetipm mens ⁊ ea q̄ loq̄-
tur cōuitia nō agnoscat. Quāq̄ furorū ple-
ne satisfecerit quasi post exercitiū in tran-
quillitatē redit: ⁊ tūc se ad silentij claustra

recolligit: cū lingue nō patiētia sed proce-
ditatis sue satisfactio frenū ponit: vix igit̄
sero post cōuitia illata se cobibet. Quia ⁊
a cursu sepe spumātes equos nō p̄sidentis
dextra sed campi terminus coercet. De
oibus s̄ h̄mōi talib⁹ d̄: Job. vj. Inuoluntē
sunt semite gressuū eoz. Quia recta q̄dem
deliberādo appetūt: sed ad p̄suta mala sp̄
replicant: ⁊ quasi extra se extēsi ad semet-
ipos p̄ circuitum redēt. Et bona quidem
cupiūt: sed a mal̄ nunq̄ recedūt. Esse q̄ppe
humiles: sed tñ sine despectu. Esse contem-
ti p̄p̄is sed sine necessitate. Esse casti s̄ nō
sine recreatiōe corporis. Esse patiētes s̄ sine
cōtumelijs volūt. put Hregio. dicit.

Capitulum: XXXV

Infernalis pe-
ne meditatio valet ad p̄emptū
mundi. Mā sicut in vitis patris
dixit quidā sener: Murr̄ qū vult ablaeta-
re puerū et a dulcedine lactis amonere po-
nit aliq̄d amarū in māmilla: qd̄ lentis pu-
er retrahit a māmilla. Sic ⁊ tu amaritudi-
nem inferni delectatiōib⁹ mūdici opponas
⁊ retraheris ab eis: Job. vj. Nunq̄d gu-
stare p̄t aliq̄s qd̄ gustatū affert mortem.
quāto ergo magis si afferat homini mortē
eternā. Cōsumit etiā infernal̄ ignis medi-
tatus in bose carnalē affectū. Sicut em̄ ba-
culus qui versat̄ in igne cōsumit in eo coz-
ter: ita necesse ē vt cōsumatur in eo carno-
sitas: qui sepe de inferno meditat̄.

Capitulum: XXXVI

Hypocrite assimi-
lant fallis nūcijs q̄ ponāt arma re-
gis picta in pyride: s̄ int⁹ nō habēt
lras v̄l sigillū e⁹. Tales sūt hypocrite qui
nō opant̄ in tētatiōe p̄cedi deo s̄ mūdo. Et
iō opa eoz ⁊ ipsi p̄dēnabunt vt falsi testes
in iudicio quū libri p̄sententiaz apti erunt ⁊
dicetur eis: Nescio vos. Item hypocri-
te qui de suis operibus ⁊ laboribus in p̄-
fenti vita remunerari cupiunt filies sunt il-
lis q̄ fructus suos maturari nō sinunt: sed
ante maturatiōnē colligūt. Et leccatorib⁹
qui nō sinunt cibos suos diligēt̄ prepa-
rari: ⁊ illis qui segetes suas in herba collig-
unt q̄ nihil habēt tūc in autumno. Sic q̄
nō expectant remuneratiōnē suā a deo: s̄
volūt s̄ remunerari p vanā laudē v̄l cozpō-

ris sanitate vlt' palem. prosperitate nō remunerabuntur in iudicio futuro: Matth. vj. Amen amē dico vobis receperūt mercedē suā: Jaco. v. Ecce agricola expectat p̄cio, sum fructū terre patient' ferens donec accipiat temporaneū et serotinū. Patientes ergo estote fratres vsq; ad aduentū domini.

Capitulum: XXXVII

Racūdi sunt similes illis materijs in q̄bus hō ignē accēdit. Nā sicut dicit Hie/ go. Quidā iracundorū sunt accēsis calamis siles: q̄ dū vocib' p̄strepūt q̄si q̄dam accēsiōis sue font' reddūt. Citi' quidem flāmā faciūt: sed p̄tin' ad fauillam frige/ scūt. Alij aut' lignis grauioribus durioribusq; nō dispares accēsiōnē tarde suscipiūt: s; tñ accēsiō semel difficill' extingunt: et qz tardi' in asperitate se concitant furoris sui diuti' ignē seruāt. Alij aut' qd est nequ' et citius iracūdie flāmā excipiūt et tardius deponūt. Nōnulli xō has et tarde suscipiunt et citi' amittūt. In q̄b' nimirū q̄tuor modis liq̄do lector agnoscat: qz et ad tranquillitat' bonū vltim' pius q̄ p̄m' appropinquat: et in malo secūdū tert' superat.

Capitulum: XXXVIII

Iudiciū diuinū assimilat statui humano. Quia sic dicit Hiego. Nos cū flām' aerē ab exteriorib' introfus trahim': et introfus tractū hūc exteri' redim'. Quasi igitur flare i vindicte retributiōe videt' q̄ ab exteriorib' causis introfus iudicij cōsiliū cōcipit: et ab intimo p̄silio extrosus sniam amittit. q̄si enī flāte deo ab exteriorib' aliqd introfus trahit q̄ foras mala nra cōspicit: et int' iudiciū dispōit. Et rursum q̄si flāte dō ab interiorib' spūs extrosus emittit: q̄si ab interiori cōceptū p̄siliū exteri' iudiciū dānatiōis inferē. Ca. XXXIX

Iudicij dies cū venerit reddēt hoies de oib' rationē. Nā sic in fine heb'dade solēt pueri recitare lectiōes tori' septimane: q̄ nescit reddē dberat: et q̄ scit enadit. et oparij solēt recipē mercedē. p opib' suis: et deficientib' nūdis vadūt mercatores ad pagamētū. Sic etiā in fine mūdī opoz

tebit reddere rōnē de oib' et recipere mercedē iudicatā: Ecēs vlt'. Lūctā q̄ sūt ad dicit de' i iudiciū p oī errato siue bonum sit siue malū. Sic i iudicio oīm hoīm opa patebūt. Nā sic creditor phat debitū suū p lras patētes q̄s h; a debitore. Sic diabol' p̄babit i iudicio se actorē eoz corā summo iudice p opa mala q̄ fecerūt: q̄ tūc oib' apparebūt: Apoē. xj. Iudicati sūt mortui ex his q̄ scripta erāt in libris. Ca. XL

Iudicans aliorū vitia d; ipse imunis esse a vitijs. Et corrigēs aliorū delicta d; ipse mūd' esse a delictis: et p̄cipue ab aspectu et affectu terrenorū. Quia sic dicit Hie. Nequa q̄z pure i mēbro maculā p̄siderat ocul': quē puluis quat et sup̄tectas sordes tergere nō valēt man' q̄ lutū tenēt. Et hinc ē qz de' i iudicio adultere iudeis dixit Job. viij. Qui sine peccato est vestrū: primus in illā lapidē mittat. Ca. XLI

Lingua cōtume/ liosa assimilatur flagella: fm illud Job. v. A flagello lingue abscondēris: vbi Hiego. dicit: qz flagellū lingue est exprobratio illate cōtume/lie. Flagello enī lingue bonos feriūt qui eoz opa irridēdo psequunt. Sepe enī lingua a bono opere dū vituperat reuocat: et q̄si flagellū se erigit: qz dorsum timidē mentis cedit. Sancta autē aīa a flagello lingue absconditur: qz dū in hoc mūdo honore laudis nō querit: nec cōtume/lias d' tractionis sentit.

Capitulum: XLII

Ioqui irrephebē subtiliter volens: debet ipse prius examinare qd dicit. Nam sicut p dissidentes arbiter medijs cōstituit q̄ vtriusq; partis meritis discussis eos ad rectitudinē equitatis reducat. Ita qui in dictis suis reprobari meruit: ipse prius examinando qd dicit inter cor et linguā quasi equus quidaz districtusq; arbiter sedeat subtiliter pensans si recta xba cor offerat q̄ vtilit' suscipiens ad auditorum iudiciū lingua perducatur: sicut Hiego. dicit.

Capitulum: XLIII

Ignis ac

Liber decimus

ceditur per exemplum maledictarum ve-
tularum. Nam qñ aliquis ignē nō pōt in-
cendere in viridib⁹ lignis: accipit lignum
siccum vt facili⁹ succendat. Sic facit dia-
bolus qñ nō pōt iuuenib⁹ accēdere ignem
in iurie accipit vetulā siccā: ⁊ p eā facit qđ
p se facere nō pōt. An diabol⁹ deceptit pa-
mā mulierē p serpentē hñtē vultū virgine-
um silem sibi. **A**ccēdit ignis iste per
omatū. Sicut etiā raptōres ⁊ p̄dones qñ
volūt vnā villā cōburere ponūt ignē ī vna
domo: ⁊ p illā alie succēdunt. Sic diabol⁹
ignē in iurie ponit in vna ioculatrice: qđ os
nata discurrens p cōtrataz oēs in se aspici-
entes cōburit. De sūt vulpecule samsonis
hñtes ignē in candē. **A**ccēdit ignis iste
ex appositione cōbustibiliū. s. lignoz ⁊ vl
olei ⁊ piscis. Sic ignis in iurie ex appositio-
ne ciboꝝ ⁊ potuū. Lu. iuriosus enī bonus
mosellus aut scyph⁹ vini est quoddaz in-
centiuū in iurie. Non q̄ videt hñc bonam
voluntatē extinguedi illum ignē: qui bo-
nos mosellos ⁊ fortia vina frequenter: si-
cut non videretur habere bonam volun-
tatez extinguedi domū succellam qui ole-
um ⁊ ligna in ignē p̄iiceret. Venter enī ⁊
gentalia vicina sunt. Hiero. Venter mero
estuans facile despumat ī libidinē. **A**ccēdit
ignis iste familiaritatib⁹ mulierū
⁊ colloquijs. Eccl. ix. Colloquiū illius qñ
ignis exardescit. M. rilig⁹ albā pellez in-
iura ignē cōburit: ⁊ papilio iuxta candelaz
volitans cōburit se. Sic hō iuxta mulierē
sedens. Nulla securitas est feno vl stuppe
iuxta ignē esse: sic homini iuxta mulierem.
Esa. ix. **D**is caro fenum. **A**ccēdit
hic ignis statu oris. i. suggestiōe diaboli:
Job. xij. **M**alit⁹ eius prunas ardere facit.

Capitulum: XLIII

Mandata dei de-
bent hñi in meditatioe ⁊ opatio-
ne cū recta intentiōe. Nos enim
phariseoz erat portare mādata legis scri-
pta in mēbris in fronte qñ coronā vt an-
te oculos mouerent: ⁊ etiā ligatas ad ma-
nus ⁊ angul⁹ etiā pallioꝝ ipi ⁊ etiā cōf tu-
dei hancynthinas sūmbrias inserēbāt. Sic
enī p̄ceptū fuerat **D**en. vj. **q** ligaret p̄-
cepta dei qñ signū in manu sua: ⁊ q̄ scribe-
rent in lumine ostioꝝ: ⁊ q̄ p angulos pal-
liozū faceret sūmbrias in q̄b⁹ ponerēt hanc

ynthinas vitas in memoriā mādatoꝝ
dei: vt hñt **R**ume. xv. qđ. s. mādatū p̄bari-
sei ad hñm intelligebāt ⁊ suabāt: s̄ inten-
tio dei mādati fuit: vt ligarent in manu:
id est in opatiōe: ⁊ eēt an oculos in medi-
tatione. In hancynthinis aut vitis q̄ pal-
lijs inserēbant: signaf celestis intentiōe que
oib⁹ opib⁹ nris dōz adūgi. **C**la. XLV

Infirmitas ⁊ graue

Infirmitas humane vite ondit a defecti-
bus corporis et ex varijs medica-
mētis. **N**ā p̄ter h̄ q̄ corp⁹ diuersis infirmi-
tatib⁹ ⁊ febrib⁹ ⁊ dolorib⁹ frequēter affli-
git: etiā ipa hec nri corpis q̄ sal⁹ vocatur
egritudo ē: vt dicit **H**er. **N**ā oculo tubeficit:
ope deficit. In media deficiēs cibo reficit vt
subsistat: refectiōe lassatē abstinētia rele-
uat vt vigeat. aq̄ p̄fundit ne arefcat. lin-
tets tergif ne ipa nimis p̄fusioe liq̄fiat. la-
bore vegetaf ne q̄te torpeat: q̄te refouēf
ne labor⁹ exercitatioe succūbat. fatigata vt
gilijs somno reparat: opp̄ssa sōno vigilijs
erectif ne sua pētus q̄te lassēf: vestib⁹ ter-
gif ne frigoris aduersitate penetref: que si
estus sit calore deficiēs auraz statū refoue-
tur. **L**ūq̄ inde molestias inuenit: vñ vitare
molestias q̄rit male sanciat: ita vt dixerit
de t̄po suo medicamēte lāguescit. **R**emor⁹ q̄
febrib⁹ cessantib⁹ dolorib⁹: ipa nra sal⁹ egri-
tudo ē cui curandi necessitas nunq̄ deest.
Quot ei solatia ad viuēdi vsq̄ q̄rim⁹: q̄si
tot nre egritudini medicamētū obuiamus.
Sz ipm q̄z medicamēte ī vuln⁹ vertif: qz ex
q̄rito remedio paulo diut⁹ inberētes ex eo
q̄m⁹ deficiū⁹: qz p̄ni ad īfectiōez param⁹.
Sic nimiz debuit p̄suprio corripti: sic sup-
bia elidit: qz cui elatū semel p̄supim⁹ sp̄miz
ecce d̄fluēs q̄tidie portam⁹ lutū. **C**. XLVI

Mors citius ali-

Mors citius ali-
quā inuadit iuuenes q̄ senes: imo
forte ples moriūf iuuenes q̄ an-
tiq̄m. Sicut de aialibus accidit qz plures
occidunt agni q̄ pecudes: ⁊ ita cito fran-
gitur vas nouū sicut antiquū. Et sicut sein-
ditur citi⁹ arbor iuuenis q̄ antiqua: **E**sa.
xxx. subito dū nō speraf veniet stritio illi-
us. **A**ccēdit mors timēda est. p̄pter necessita-
tē. **Q**uicunq̄ enī in carne viuit oportet qz
moriat⁹. **T**erra enī cū hote trāsit ad homi-
nem: ⁊ sic caro cum mortalitate: **E**ccl. viij.

Nō est in hominis potestate prohibere spūz nec habet potatē i die mortis. Qui videt do- mū p̄rimi sui ardere: nō debet multum de sua cōfiderē: *Eccī. xxxviii.* **M**emo esto iudicij mei: sic enī erit tuū: mihi heri tibi hodie. **I**te viri scī quāto pl⁹ appropinquāt mortis: tāto feruētiores sūt. sic q̄rētes thesaurū eo ardēt: fodiūt: quo iuxta q̄strum aurū magis appropinquādo p̄tingunt. Et corpus naturalis meatu tāto mouet velocius: quāto plus ad sue quietē terminū appropinquat.

Ca. XLVII

Mortuus est hō mundo et mūd⁹ ei: q̄si nec mūd⁹ curat de ip̄o: nec ip̄e d̄ mūd⁹. Si et i vno loco sit mortu⁹ et viuis: et si mortu⁹ viuū nō videt: viuis tñ mortuū videt. Si hō mortuū sunt vtriqz alter altere nequa q̄ videt. Ita q̄ iā mundū nō amat s; tñ ab illo vel nolēs amat. et si ip̄e velut mortuus mundū nō videt: hūc tñ mūd⁹ ab huc mortuū nō videt. Si hō nec ip̄e in amore mundū retinet: nec rursus in amore mūdi retinetur: vicissim sibi vtriqz extincti sūt: qz dū alter alterū nō appetit: quasi mortu⁹ mortuum nō attendit. Et talis erat *Paul⁹* q̄ dicebat *Gal. vi.* **M**ibi mūdus crucifixus est et ego mūd⁹. **I**te q̄ est mortu⁹ mūd⁹ odit et eicit a mūd⁹. Itā sicut mortua corpora mare a se expellit: viuis hō sibi retinet. Sic mūdus detinet suos amatores tāq̄ sibi viuētes: et eicit cōtēptores tāq̄ sibi defunctos: *Job. xv.* **S**i de mūd⁹ fuissetis mūd⁹ qd̄ suū erat diligeret. nūc hō qz de mūd⁹ nō estis: p̄terea odit vos mund⁹. **I**tem mortificātes spūaliter seip̄os: assimilantur fodiētib⁹ thesaurum. de quib⁹ d̄ *Job. ij.* **Q**uasi effodiētēs thesaurū gaudētqz vehementē cū inueniant sepulchrū. **M**ūdo et sic dicit *He. p.* Inuisibilem sapiam morimur: que thesauro assimilaf: *Prōu. ij.* **S**i q̄sier⁹ eaz q̄si pecuniā: et sic thesauros effoderis eam. **S**apīa q̄ppe in rex sup̄ficie nō iacet: qz i inuisibilib⁹ laet: et tūc mortificationē n̄ram sapiāz p̄rigētēs apphēdim⁹: si relicti viliū bilitib⁹ inuisibilib⁹ abscondamur. si sic hāc corde effodiētēs q̄rim⁹: vt rōne omne qd̄ terre nū mēs cogitat a semetip̄a mān scēte discretiōis eiciat: et thesaurū h̄tutū q̄ se latebat agnoscat. **F**acile enim in se thesaurū inuenit: q̄ eam q̄ se male p̄fesserat molē a se ter-

rene cogitaciōis repellit. **Q**uia autē q̄sistit mortē sic thesaurū dicit recte subiūgit: **S**audentqz vehementer cū inueniant sepulchrū. **S**icut enī sepulchrū loc⁹ ē q̄ abscondit mortuus: ita diuina p̄tēplatio q̄ dā sepulchrū ē quo abscondit aīa. **Q**uasi ei huic adhuc mūd⁹ vinimus cū mēte in eū foras vagamur. **S**z mortui in sepulchro abscondimur cū mortificati exteri⁹ in secreto interne cōtēplationis celamur. **S**cīi igit viri ab inopportunitate desiderioꝝ t̄paliū: a tumultu inutiliū curāz: a clamore p̄trepētū p̄turbationū semetip̄os sacri verbi gladio mortificare nō desinūt: atqz int⁹ ante dei faciēs i occulto mētē se abscondūt: *Lolo. iij.* **M**ortui enī estis et vita v̄ra abscondita est cū xp̄o in deo. **Q**ui ergo mortē querit gaudet dū sepulchrū inuenit: qz q̄ mortificare se appetit valde adinuentā requirit p̄tēplatiōis hiliarēscit. vt exult⁹ mūd⁹ lateat: et a cūct⁹ exteriōꝝ rerū p̄turbationib⁹ intra sinū se intimi amoris abscondat. **S**ciēdū etiā qz antiqui mortuos cū diuitijs sepellebāt. **E**t id qui thesaurū q̄rit gaudet cū sepulchrū inuenit: qz sapientiā p̄quirentes cū sacre scripture paginas volum⁹: cū exēpla p̄cedētū m̄setōꝝ p̄scrutamur: q̄si ex sepulchro gaudū sumim⁹: qz mētīs diuitias apud mortuos inuenim⁹: qz q̄ huic mūd⁹ p̄fecte extincti sunt in occulto cuz diuitijs requiescāt. **S**epulchro ergo diues efficit q̄ p̄ exēpla iustōꝝ cōtēplatiōis virtute subleuat.

Capitulum: XLVIII

Mundus sequens assimilaf fatuo q̄ summo mane surgebat vt sequeret vmbra q̄ semp eū fugiebat et nūq̄ eā apphēdebat: *Eccī. xxxiij.* **Q**uasi qui apprehēdit vmbra et p̄sequitur ventū. **S**ic q̄ attendit ad vifa mēdacia. i. res t̄pales q̄ aliud p̄mittūt et aliud solūt. sic mēdacia aliud sonāt et aliud cōtinēt. **I**te mūdū sequēs assimilaf puero q̄ sequit p̄pillonē que nō capit sed ab eo fugit vt ip̄m dimittit: *Eccī. xj.* **S**i secut⁹ fueris nō apphēdes.

Capitulum: XLIX

Manera debent manus iudicis renuere: sic renuunt serpētē tāgere vt venenosus vermē super se tenere. **S**i enī vermīs venenosus sup̄ manū ascēderet p̄tin⁹ ip̄m ex-

Liber decimus

enteret ne eū venenaret. vñ dicit Act. xviii.
q̄ Paul' viperā q̄ manū suā inuasit ⁊ ad
ip̄am p̄debat in ignē excussit. Tūc enī vi
pera vñ venenofus x̄m̄is manū iudic' ina
dit vt vitā e' veneno extinguat qm̄ aliq̄s
eū munerib' tentat vt cupiditatis veneno
iusticiā corrūpat. Sed p̄bus iudex eam in
ignē excutit: qz hāc cū quodā quasi furore
⁊ indignatiōe repellit. vñ dicit Esa. xxiij. Bea
tus q̄ excutit man' ab om̄i. s. mūere. Quia
triplex est mun' : cui' acceptio vñ expecta
tio corrūpit nō solū man' iudicātis: s̄ etiā
interdū culuscunqz bona opantis. vñ dicit
Tres sūt acceptiōes muner' ad q̄ ex frau
de festinat. Mun' nāqz ex corde est vana
grā p̄ cogitationē. Munus ex manu est p̄mi
um p̄ dationē. Sed iust' q̄s ab omni mu
nere manus excutit: qz in eo q̄ recte agit:
nec ab humano corde vanā grām: nec ab
ore laudē: nec a manu dationē accipere q̄
rit. Sol' igit' i dei opatiōe fruend' nō fac': q̄
cū ad studia bone actiōis iungit: nec ad
corporal' rei p̄mia: nec ad laudis v̄ba: nec
ad hūani iudicij grāz anbelat. ¶ Ca. L

Obediēti deo o
bediūt oīa ⁊ creator et creatura.
Quod patet exemplo Josue qm̄
mā davit solt q̄ staret ⁊ stetit. vñ Josue. x.
Nō sūt postea tā lōga dies obediēte dño
voci homin' : Hægo. Si obediētes fuerim'
p̄cept' divin' : obediēt dñs orōnib' nostr'.
Itē assuefactio ad opa obediētie facit ea
videri facilia. Equus enī assuefact' circū
uolutionib' de facili ad voluntatē fessoris
fleci p̄t: Prouer. xxiij. Equus paraf ad
diē belli: dñs autē salutē tribuet. Equ' iste
religiosus est: cui frenū obediētie iponit:
qz paraf est p̄ assuefactionē ad obediēduz
vt ad dexterā vñ sinistrā v̄traf. Ps. cxviij.
Paraf' sū ⁊ nō sū turbat' rē. ¶ Ca. LI

Opus bonū de
bet offerri deo pure et complete.
Sicut iubebatur offerri hostia in lege. Nā
in lege in deis p̄ceptum erat vt subtracta
pelle hostie ar' in frustra cōciderēt. Pel
lē nangz hostie sicut Hægo. dicit subtrahi
mus cū a mentis nostre oculis sup̄ficiē vir
tutis amouem' : cul' artus in frustra cōcidi
mus cū distinguētes subtiliter eius itima

mēbratinqz cogitamus. Item Vult. liij.
P̄ceptū ē vt cauda hostie in altari offer
retur: vt videlicet omne bonū qd̄ scipim'
etiā perseuerāt sine cōpleamus. Itē ope
rantes bona p̄pter difficultatē assimilant
ascendentib'. mala v̄o p̄pter facilitatē de
scendentibus. Nā sicut dicit Hæc. oīs ascē
sus in labore est: descensus in voluptate.
Quia per ānīū gressus ad superiora tēdi
tur. per remissionē v̄o ad inferiora decli
natur. Ad montis ei verticē ip̄m saxū sub
uehere magni laboris est: ipsūqz a summis
ad ima dimittere laboris nō est. Sine mo
ra videlicet p̄uit q̄ magnis conatibus ad
sūma puenit. longo studio seges serif soli
atqz imbri diu committit: sed in vna ⁊ sub
ta scintilla cōsumitur. Paulatim edificia
ad alta p̄ficiunt: sed repentinis casib' ter
rā petūt. Robusta arbor in acre per tarda
incrementa se erigit: s̄ quicqd̄ diu ad alta
p̄tulit semel ⁊ simul cadit. Sicqz fit vt iusti
ad summa p̄ tarda incrementa p̄ficiāt: s̄ in
qui ad vitiōz ima sine v̄lo obstaculo ac
difficultate descēdāt. Itē op' bonū req̄
rit de' ab homine sic bō de qualibet arbo
re que est in horto suo vult habere bonum
fructū. ad hoc enī plantauit: ⁊ si nō portat
fructū bonū scindit ⁊ cōburit. Sic de' de q̄
libet homine quē posuit in mundo fructū
bonoz operum requirit: Alioquin scinde
tur ⁊ in ignē eternū mittit. Mat. iij. Omnis
arbor q̄ nō facit fructū nō vuz excidēt ⁊ in
ignē mittit. Itē materia mollis cito dif
soluit: sic opus molliū ⁊ tepidoz cito desi
cit: Prouer. xvij. Qui mollis ⁊ dissolut'
est in opere suo: frater est sua opera dissipā
tis. Itē bona opa faciēs ⁊ a mal' se nō cu
sto diēs: silis ē fatuo q̄ mittit aquā i cister
nā pforatā. vel vinū ponens in vegetē fra
crū: vel frumētū i saccū ptusū. Quia q̄tū
ex vna pte poneret tātū ex alia exiret. Ita
taliz quequid lucrat ex operib' bonis cō
sequētē p̄dit ex malis: Aggei. i. Et q̄ mer
cedes: cōgregauit misit eas in sacculū ptu
sū. de ptuso enī sacculo sic dicit Hæc. aliunde
exit q̄ aliunde mittit. Quia in dīscere men
tes mercedē quā ex bono acq̄rūt nō aspici
unt: quō ex malo ope p̄dūt. Aliis nāqz ca
sitatē corporis seruats: legz vigilāter circū
spicit ne qd̄ foris reprehensibilis admittat:
suis cōtēt' ē aliena nō diripit: s̄ tñ odium
fortasse in corde q̄ p̄xim seruat. cū scriptū

fit. j. Job. iij. Qui odit fra. suū homici. ē.
 Considerat enī q̄ sit mūdus for̄ i ope et nō
 pp̄dit q̄ sit crudel̄ in mēte. Ali^o iā aliena
 nō diripit iā corp^o ab imūdia custodit. iā
 mēte pura. primū diligit: et maloz p̄terito
 rū cōsciū lamētādo se i p̄cib^o afficit: Sed
 finita p̄ce leta de quib^o in h mūdo gaudet
 at exq̄rit p̄alib^o gaudijs negligent̄er ani
 mū dimittit: nec curat ne in eo lachrymaz
 mensurā imoderata gaudia sequāf. Fitq̄
 vt bonū nimis ridēdo p̄dat qd̄ plāgēdo lu
 crat^o est. ¶ Capitulū: LII

Omnatus corpo
 ris est signum meretricis et lu
 rie. Faciūt enī de templo dei pa
 pillionē meretricis. Quia sic papillo signū
 est scort. sic ornā. sic ornā. Prou. vij. Ec
 ce mulier occurrit illi ornati meretricio p̄
 parata. Itē solēt equoz veditores eq̄s su
 is iponere ramū vl stramē sup capita eozū
 vl in caudis in signū q̄ volūt eos vēdere.
 Ita mulieres imponūt ornāmēta capitib^o
 suis in signū q̄ corpora eoz venalia sunt.
 Si quis alicuius nobilis equo iponeret si
 gnū veditiōis et p̄ villā circūduceret eū q̄st
 venalē multū offenderet. Sic offendit ve
 tus de sponsa sua. i. de virgine. et marit^o de
 vxore sua offendi deberet. Prouer. vij. Ze
 lus et feruor viri nō parēt et. Itē mulie
 res se ornātes sūt incediarte diaboli tēpla
 dei cōburētes: ferētes ignem in caudis vt
 vulpes samsonis. Ps. lxxij. Incenderūt
 igni san. tu. Itē mirabile eēt si mulier ve
 niret ad missā in morte mariti sui vl patr^o
 ornata florib^o. Sic ē d̄ ill^o q̄ veniūt ad missā
 ornate: eū oīf missa celebret i memoriā xp̄i
 crucifixi: cui corona spinea iposita ē: et tu i
 pontis tibi coronā de florib^o et rosīs: Sap.
 j. Coronemus nos rosīs et. ¶ Ca. LIII

Ociosus hō locū
 fac diabolo: si hōie occupatō si
 hz diabol^o locū: sic res p̄fecte oc
 cupata si ē capax alteri^o. vñ Hiero. d. Sēp
 aliqd̄ hōi facito: vt dia. iue. te occu. Itē
 hō ociosus ē sic signū ad sagittā: qd̄ vndi
 q̄ a sagittarijs. i. demōib^o sagittat sagittē
 tērationū maloz: Lbre. ij. Letēdit arcus
 suū et. Sz occupatio ē velut clype^o sa
 gittas diaboli: Eccl. x. rix. Sup scutū potē
 tis. i. yriūf op̄at^o et sup lā. et. ¶ Ca. LIII

Passio christi in
 āmat corda frigida ad amoz.
 Hō ei est lignū sic frigidū vl aq̄
 sū qd̄ si hō miserit in clibanū vl fornacē ar
 detē si succēdat. Sitr et nec cor ē aliqd̄ ita
 tepidū: qd̄ si p̄at i fornace amor^o diu i n
 tuēdo quātū exarsit in passiōe q̄n accēdat
 ad amādū ip̄s. Ps. xvij. Carbōes succē. sē
 ab eo. Bern. Sup oīa te reddīt mibi ama
 bilē bone iesu calix passionis quez bibisti
 op^o redēptiōis. Sic ei amoz n̄m facile si
 bi vēdicat totū. Itē passiōis xp̄i memo
 ria generat cōpunctionē q̄ expellit oēs pra
 uas cogitatioē. vñ āgel^o Raphael dixit fi
 lio Tobie d̄ pisce quē ceperat: p̄ticulā illi^o
 pone sup carbōes: et fum^o illi^o fugabit de
 monē. Sic ei p̄sē ē xp̄s: q̄ exenterat q̄n in
 tertora passiōis ei^o osiderat. Particula sup carbones
 p̄oīf: q̄n d̄ illa dilectiōe cogitat et ide fum^o
 cōpunctiōis generat: q̄ fugat omne gen^o de
 monioz. Quia oīs strepit^o prauē cogitati
 onis obmutescit. ¶ Ca. LV

Patiētia dei assi
 milat grauidē mulieri: q̄. i. cōce
 ptū quē diu portauit postea cū magno do
 lore eijcit. Sic de^o diu qd̄ petōrē tolerat p
 patiētiā et expectat ad p̄tētiā: s̄ diu expe
 creatū et si emēdatū quōz subito p̄cutit et cū
 magno vidietē feruore q̄st cū magno dolo
 re p̄ijcit quē diu tolerauit. vñ d̄ Esa. rliij.
 Tacui sp̄ silui patiens fui: sic parturiet loq̄r
 Hō ē dei patiētia p̄tēnda ex dilatiōe: s̄
 ampl^o formidāda. Quia sic diē maximus
 valer^o. li. j. Vēto gradu ad vidietā diuina
 p̄cedit ira: tar ditatemq̄ iudicij grauitate
 pensat. ¶ Ca. LVI

Patiētia hoīs q̄n
 ta sit si nisi i tribulatiōe cognosce
 tur. Itā sic aliqd̄ hūs q̄ranas vl tertianas
 nō d̄ curat^o eēt: si i dieb^o i q̄b^o nō ē accessio
 si febricitet. Sitr null^o dz dici patiens p̄ eo
 q̄ ip̄e si turbat cū nulla sit ei molestia: s̄ si
 iustate tribulatiōe vl miseria patiens eēt: tūc
 diceref patiens. sic ille q̄ i tpe accessiōis si fe
 bricitat diceref eē curat^o et san^o a febre. Itē
 si nullus esset ventus arbor q̄ tūc non mo
 S 4

eternā amittit: Eph. j. Elegit nos ante mūdi constitutionē: vt essemus sancti ⁊ immaculati in cōspectu eius in charitate.

Capitulum. LVIII

Pena gehenne
Licet sit in damnatis omnibus ab eodem igne: nō tamē eodez vel pari modo omnes cruciat. Cuius exemplum apparet in hoibus q̄ stant ad estū solis. Quia licet aliqui ab eodem sole calefiat: nō tamē pari modo estuant: quia iuxta qualitatem corporis sentit pondus caloris. Ad ergo respectu solis facit disparitas visus: hoc facit respectu gehenne disparitas meritorū. Unde i eodē igne est diuersitas cruciatū: s̄m diuersitates ⁊ gradus meritorū. ¶ Ca. LIX

Penitens debet
Esse parturienti filis. Mulier enī cū delectatiōe cōcipit: sed cū dolore vehemētissimo parturit: qz non est ita minutū mēbrū in parturiente qd non dolerat. Ita nullū debet esse mēbrū in corpe qd p̄niam nō faciat. Quia cū oīa mēbra fuerint instrumēta vitioz: debēt s̄m ee instrumēta p̄nīe. Sic fuit magdalena q̄ tot ex se exhibuit holocausta: q̄t habuerat oblectamenta: Roma. vi. Sicut exhibuit mēbra v̄sa seruire imūdicie ⁊ iniquitati ad iniquitatem: ita nūc exhibere ea fuisse iusticie i sanctificationē. ¶ Item penitēs vl̄ tentat⁹ debz studiose opa sua discernere ⁊ corrigere. Cuius exēplū est: qz mos antiq̄z fuit in dolore vestimēta scindere. Vestimenta enī sicut Grego. dicit scindim⁹ cū discernendo n̄ra opa tractam⁹. Si enī apud deū n̄ra opa nos q̄si vestimēta nō tegrent: nequa q̄ voce angelica dicere: Beatus q̄ vigilat ⁊ custodit vestimēta sua ne nudus ambulet: et videant turpitudinē ei⁹. Turpitudō enim tūc n̄ra cernit: cū vita n̄ra ante iustoz oculos reprehensibilis monstrat. Tanq̄ ei sub sequētis operis tegmine velamur: q̄n culpa tentati ad lamēta accēdimur atqz ip̄is lamentis excitati ad p̄spiciendū lumen iusticie subrilis oculis mentis aperimus. Quasi in dolore vestimenta scindim⁹: q̄n ex fieri discretionē crescente cuncta q̄ agimus districtius irata manu in dicamus.

¶ Item sicut dicit Grego. Penitentū cor

da sterquilinō assimilant: quia dum mala sua stendo cōsiderant: quasi ante se stercore sese abijciendo coaceruant. ¶ Item penitens dz destruere vetustatē vitioz vt habeat nouitatē virtutū. Partem enim vestes veteres laniant vt nouas recipiant. Et ariger destruit malū equū vt habeat meliorem. Et hō dissipat domū veterē: vt faciat pulchriore. Sicut debet hō p̄ p̄niam destruere veterē hoīem vt induat nouū. ij. Cor. v. Scim⁹ qm̄ si terrestris dom⁹ n̄ra dissoluitur: domū nō manufactā habem⁹ etc. ¶ Item differens p̄niam vsqz ad senectutē sicut illi est q̄ h̄et q̄tuor asinos: ⁊ debilitati cor totum ipoz q̄tuor onus imponeret: qz talis p̄fecto impi⁹ ⁊ stult⁹ reputaret. Sic est ille qui totū onus p̄nīe sue vult in senectute sua portare q̄ iam nō pōt laborare. Unde Malach. j. Maledict⁹ dolosus q̄ h̄z in grege suo masculū ⁊ votū faciens imolat dño debile. ¶ Item p̄nīa accelerata ⁊ in etate iuuenili incepta p̄seruat a putredine carnalium desiderioz. Itā sicut carnes custodiuntur ex salis oppositione: alio putrescerent ⁊ scaturirent vermes q̄n sal cito apponeret. Sic caro hoīs vermes peccati ⁊ prauē delectatiōis scaturit: nisi in etate iuuenili dormetur ⁊ in seruitutē spūs redigat. ¶ Item omne onus leuiat ex p̄sideratiōe mercedis. Nam portitor lignoz vel bladi mal⁹ on⁹ libenter assumit in humeris suis vt maiorē mercedē habeat. Sic debet facere penitens maiora sez onera labor ⁊ ieiunioz sibi assumere vt magis remuneret. Anus quisqz enim mercedem accipiet s̄m laborē suū. ¶ Item qui indiscrete p̄ penitentiaz se affligit: sicut illi q̄ vermē vult excutere de arbore: ⁊ excutit florem vel fructū cum verme. Et lotrici q̄ pannos lacerat lanando sup lapidē ⁊ penitendo. Et monacho q̄ tantū eq̄trauit qz oportuit equoz remanere crastino in stabulo. ¶ Item ille q̄ aufert vitā alicui q̄ vicit⁹ esset p̄ annū homicida iudicet. Quāto mag⁹ ille q̄ numijs ieiunijs ⁊ afflictioib⁹ efficit vt. x. annis cit⁹ moriatur q̄ esset moritur⁹. Verū. Itō habz callidus hostis efficacius machinamētum ad tollendū de corde charitatez: q̄ si efficere possit vt in ea incaute ⁊ sine discretiōe ambuletur. ¶ Item tard⁹ penitentia facies similis ei q̄ debitū incurrit ad vltimū: q̄ quanto plus differt soluere mutuū: tanto plus

Liber decimus

crefcit debitum fup eū: r tanto plus opoz/
tet eū dare tpe folutionis. Sic quāto diu/
tius fuerit aliq̄s in peccatis: tanto pl^o fol/
uet in pena: Roma. ij. Scdm duriciā tuaz
r impenitens cor rē. Vere enim magna est
vfura q̄s p vno peccato foluit pena infini/
ta. l. p vna delectatione peccati pena eter/
na. Item pnia est appetēda: r fi nō ppter
penā quā infligit falte ppter grām quā ac/
q̄rit. Soler enī hō aliq̄s nobilis verulā mu/
lierē ducere r ignobilē in vxorē: nō ppter
fe sed ppter diuitias magnas q̄s hz: r ppter
magnā hereditatē quā poffidet. Sic et tu
pniām affume tibi in vxorē: r fi nō ppter fe
qz tibi videt grātis r turpis: tñ ppter the/
faurū grē r virtutū quē fecū defert: r here/
ditatē etnā quā pmittit: Sap. viij. Hanc
amari r exq̄firi a iuuentute mea: r q̄fuit il/
lam fponfaz mihi affumere: r amatoz fact^o
fum forme illi^o. Et ibidē: Sciens qm̄ meū
cōfabit de bonis fuis. Et Sapi. vij. Ve/
nerunt mihi oīa bona pariter cū illa.

Capitulum: LX

Perfecti viri ftu
dent refecare fup fuas cogitati/
ones: vt fez in diuio amore fiant
feruentiores. Cui^o exemplū quidē oftēdit
in naçareis: q̄ in veteri lege capillos eozuz
q̄s in deuotioe nutriert: r epleta deuotioe
radere r in ignē ponere iubebant. Quid
est enī vt Hzgo. dicit: q̄ naçarei capillos
nutriūt: nifi q̄ p vitā magne p̄nētie p̄fū/
ptionū cogitatioes crefcūt: Et qd̄ est deu/
tione cōpleta capillos radere nifi q̄ tūc ad
pfectionis summā cōtingim^o: cū fic exteri/
ora vitia vincim^o: vt etiā cogitatioes fup/
fluas a mēte recensem^o? Quas nimirū fa/
crificij igne cōcremare est flāmīs amor^o di/
uini incēdere: vt totalit̄ mens in amore dei
ardeat: r cogitatioes fupfluas cōcremās
quafi naçarei capillos deuotionis pfectio/
ne confumat. Ca. LXI

Perfenerātia ne
ceffaria est in ope bono fic cau/
da aialis i sacrificij. Ande cau/
da hoſtie iudei offerri i sacrificio: Leui. iij.
Indecens est enī aialis fine cauda. l. opus
inceptū fine fine vel cōplemento. An dē q̄
pauo autē qm̄ amifit caudā nō audet appa/
rere p̄ verēcū dia. Sic fine cauda pfeueran

tie nō audebit aliq̄s corā deo in iudicio ap/
parere. Itē pfeuerātia impetrat gratiā.
Itā fi hō tantū pfeueraret in orōne quā tñ
paup̄ ad oftīū elemofynar. p elemofyna: citi^o im/
petraret fpūale elemofynā. Ille cozpoz/
lem. An p̄ pfeuerātes in orōne r fpiritū/
fancū accepert. Ca. LXII

Piger homo fi
milis est caſtro pluriū dñoz: in/
ter q̄s ille q̄ remiffus ē totū amit/
tit. Alius enī paulatim aufert ei ius fuuz.
Sic fi fpūs remiffus fuerit: caro q̄ adūfus
fpiritū cōcupifcit quotidie aliquid contra
fp̄m acq̄rit: Prover. xij. Man^o fortū dñi/
bitur: que autē remiffa est tribuit feruiet.
Itē piger hō filis est agro neglecto q̄ her/
bas iuuiles pfert: fi in pace dimiffus nec
foffus nec purgat^o fepe fuerit r bonis femē
nib^o fēminat^o. Sic hō vizioz fpinas et tri/
bulos generat: nifi vitil^o occupetur labo/
ribus. Ca. LXIII

Redicatorēs q̄
dicūt r nō faciūt illes sunt cecis
r claudis q̄ fedent in introitu ei/
uitatis mendicātes: q̄ trāfeūt^o viā often/
dunt: f nūq̄ in ea pedē ponūt. Contra il/
lud Jaco. ij. Sic loq̄mini r fic facite. Itē
ficut eēt deridēdus q̄ argēto vas fictile oz/
nare vellet: decorare lutū vt fozdidaret ar/
gentū. Sic irriffus dign^o est q̄ cū malus fit
bona dicit Proū. xviij. Quō fi argēto for/
dido ornare velis vas fictile: fic tumētia la/
bia cū peffimo corde foetiata. Ca. LXIII

Roficere debet
homo cōtinue in opib^o fuis bonis.
Ham volenti ditari nō fufficit fibi
nō p̄dere: nifi annuatim crefcat in aliq̄. Si
militer defiderans ditari in bonis fpiritua/
libus debet annuatim r quotidie bona fua
ampliare: vt dicitur. j. Thef. iij. Ambule/
tis vt abundetis magis. Itē null^o vel/
let fēmen fuum terre cōmittere: nifi crede/
ret illud multiplicarum colligere. Ergo fi/
cut laboraret homo ad multiplicanduz fe/
mina: fic debet laborare ad multiplicandū
merita: quod est fm̄ deum p̄ficere: A po/
ſtolus Colof. j. In omni opere bono fru/
ctificantes r crefcentes.

Capitulum: LXV

Prospere in peccatis similes sunt illis qui per pulchra itinera ad suspendiū pertrahunt: vel qui per amena prata ad carcerem dānatiōis ducunt. vñ Grego. de peccatore p̄sp̄eritatib⁹ mūdi florere dicit: hō norat in via: in puentiōe dānabit: ⁊ quā si per amena prata ad carcerē puenit: q̄ per p̄sentis vite p̄sp̄era ad interitū rēdit. ¶ Itē p̄sp̄eritas pctōz exultantiū in peccatis similis est insanis: qz tales vt dicit Grego. nō p̄sp̄eritate erigunt s̄ insanis quā subeunt vñ affigi debuerūt: ⁊ exinde miseri ē exultatione desunt: vnde alti? flendi sūt. ¶ Itē pctōres tales sunt frenetici? siles q̄ insanā virtutē putant: qz ex morbo eē nesciunt hoc qd̄ ampli⁹ sanis p̄nt. Et q̄si reuise virt⁹ se estimāt: dū ad vite terē p̄uiz p̄ augmēta doloris appropinquāt: q̄ ratio nis sensum nō h̄ntes flent ⁊ ridēt: et tanta magna estimatiōe se dilatāt: quāto insensibiles malū quod patiunt ignorant.

Capitulum: LXVI

Ratio debet regere cogitatioēs: sicut dñā regit ancillas ⁊ familiā. Rāz videm⁹ sicut dicit Grego. q̄ absente dñā familia deordinat: qz ancillarū lingue p̄strepūt: silētiū deserūt: deputati operis officia negligūt: totū ordinē subinet cōfundūt. Et vbi repēte dñā venerit: mox p̄strepētes lingue reticent: officia vniuscuiusqz opis repetūt: sicqz ad opus p̄p̄riū ac si nō recesserint reuertunt. Sicut si ad momētū rō discedat q̄si absente dñā cogitationum se clamor velut garrula ancillaz turba multiplicat. Et autē ratio ad mentē redierit: mox se confusio tumultuosa cōpescit: ⁊ quasi ancille se ad iniunctū opus tacite rep̄mūt: dū cogitationes p̄tinus causis p̄p̄rijs se ad vtilitāē subdunt. ¶ Ca. LXVII

Religiosus debz esse mortuus mūdo. i. ad modum mortui se habere. Rāz mortui in sepulchro absco dit: ⁊ sic religiosus dz absco di in claustro ⁊ nō discurredo vagari: Colof. iij. Mortui enī estis: ⁊ vita v̄stra abscondita est cū christo in deo. ¶ Itē anīa mortui a carne separatur. Et sic religiosus

debet a carnali amore separari: Eccl. xl vij. Quasi ad eps separatus a carne. In adipe enim signat deuotio spiritualiū que debet esse in religioso separata ab amore carnalium. ¶ Itē caro mortui a vermib⁹ cōsumitur sez in sepulchro. Quia religiosus p̄ penitentiā debet cōsumere corpus suum in h̄ mūdo: mente autē dz esse in celo: Job vij. Elegit suspendiū aīa mea. i. desideriu⁹ eternoz: ⁊ mortē ossa mea. i. mortificatiōem carnaliū desiderioz. ¶ Itē mortuus non sentit si pungatur vel deiciatur v̄ eleuetur. Et sic vere mortuus mūdo. ij. Regl. xij. Sicut angelus dñi dominus me⁹ nec benedictione nec maledictione mouetur. ¶ Itē mortuus omīa temporalia reliquit. Et sic religiosus omne p̄p̄rietatē debet resignare: ⁊ omīa coram deo ⁊ fratrib⁹ representare et nihil sibi arrogare. i. Cor. iij. Quid habes quod si accepisti? Bern. Monacho habenti p̄p̄rium negabit deus suum proprium sez celum. ¶ Ca. LXVIII

Sacerdotes christi

sunt ⁊ clerici immunes debent eē ab illis maculis spiritualiter a quib⁹ clericos seu sacerdotes iudeozum oportebat esse immunes corporaliter. ¶ Prohibetur enim esse cecus: id est ne sit ignorans. claudus: id est inabilis et ad diuersa inclinans. Et ne sit paruo v̄ grandi vel curto naso: id est ne habeat defectum discretiōis: ne plus v̄ minus aut aliqua praua exerceat. Per nasum enim signatur discretiō: quia est discretius odorum. ¶ Itē ne sit fracto pede v̄ manu: id est ne amittat virtutem operandi bene v̄ procedendi de virtute in virtutem. ¶ Itē repudiat si habeat gibbum ante v̄ retro: p̄ quez signatur superfluous amor terrenozum.

¶ Itē si lippus: id est si per carnalem affectum eius ingeniū obscuratur. Contingit enim lippitudo ex fluxu humoris. Repudiat etiam si habeat albu ginec in oculo: id est p̄sumptionē candoris iusticie in sua cogitatioe. ¶ Itē si habeat in gē scabie: id est petulantia carnis. Et si sit h̄ns impetiginē que sine dolore corpus occupat ⁊ mēbra corporis fedat: p̄ quā auaricia designatur. Et etiā si sit herniosus v̄ ponderosus: qz sez gestet pondus turpitudinis i cordes licet non exerceat opere.

Liber decimus

Capitulum: LXX

Ancti viri assu-

Assimilant mercenarijs. **P**rio ratione tps: qz temp⁹ pns cito fini ri exoptat: vt sez ad vite premia pueniant. Sicut mercenarij prestolant sine diei vt la bor cesser t recipiant premiu opis sut: Job vij. Sicut dies mercenarij dies est. Ubi dicit Hrego. Dies suos mercenarij euolui citius exoptat: vt ad laboris sui premiu sine tarditate pueniat. Dies itaqz hois a vera t eterna sapia recte dieb⁹ mercenarij cõparant: qz pntẽ vitã exiliũ h patriã: militia h palmã deputat: t eo longi⁹ a pmo se aspici t q tardi⁹ ad finẽ venit. **S**cdo rone laboris. Hã sicut dicit Hrego. Mercenarij in alienis laborib⁹ exudar. H tã sibi pmiũ ppiũ pparat. Omnes h q spe celestiu pditi exercitatioẽ vite pntis atterimur in alieno laboram⁹. Hã sepe t reprobis seruire cogimur: mudo q mundi sunt reddere coartamur: t alieno qdẽ labore fatigamur: s tã premia nra pcpim⁹: t p h puenim⁹ ad p pzia q pure ministram⁹ aliena. **T**ertio rone opis. Hã sicut dicit Hrego. Mercenarius sollicite curat inspiciere ne vnqz dies vacuus labat ab opere: et expectat⁹ finis tempoz inanis veniat ad remunerationẽ. In laboris nanqz studio cõspicit qd pcipe re in tempore remunerationis possit. Hã cũ opus crescit: premij fiducia pficit. Cũ vò opus torpuerit: spes a remuneratione lassat. scit. vñ t elect⁹ quisqz vitã suã quasi mercenarij dies pensans: tãto fidenti⁹ ipe tẽdit ad premiu: quãto nũc robusti⁹ pdurat ad laboris incrementũ: q sit decursus pntis tẽporis pensat dies cũ operib⁹ numerat: ne a labore vacua trãseant vite momẽta formidat: aduersis gaudet: passiõe reficit: merore refouet: qz sequẽtis vite premijs tanto se largi⁹ remunerari cõspicit: quanto p amore illi⁹ quotidianis se mortib⁹ verius impedit. **Q**uarto rone mercedis: qz cõsideratio mercedis homi ni mercenariõ leuiat pondus laboris. Et silr sanctis viris p̃sideratio premij minuit labores exercitij. **A**nde Hrego. dicit: Mercenarius cum faciẽda opera cõspicit: mentẽ protinus ex longinqzitate t pondere laboris adq̃cit. Cũ vero lassafcentẽ animũ ad p̃siderandũ operis premiu reuocat: vigorẽ moy animi

ad exercitiũ laboris reformat: t qd graue ppendit ex opere: leue estimat ex remuneratione. Sic electi hqz cum mundi bui⁹ adũsa patiunt: cum honestatis contumelias rerum damna cruciatus corporis tolerant: esse graua quibus exercẽtur pensant. Sz cum mẽtis oculum ad eterne patrie cõsiderationẽ tendũt: ex cõparatioẽ premij hqz sit leue qd patiunt inueniũt. qd enim valde esse impozabile ex dolore ostendit: cõsideratione puida ex remuneratione leniatur. **T**ẽ sancti viri assimilant illis q cor poraliter suspendunt. Quia sicut ille q suspenditur corpore ad alta sustollitur vt ibi moriatur. Sic quoqz viri sancti ad alta p cõtemplationẽ se subleuãt vt affectib⁹ terrenis intereat. vñ Job. vij. Elegit suspensũ aia mea t mortẽ ossa mea. Hrego. Sancti viri certissime sciunt: qz hẽ in hac vita requit nequa qz pnt. Et idcirco suspensũ eligũt: qz nimirũ desideria terrena deserentes ad alta animũ tollũt. suspensi autẽ morte suis ossib⁹ inferunt: qz amore supne patrie in virtutũ studijs accincti: hoc qd fortis prius in mudo fuerãt vinculo humilitatis insequunt. **T**ẽ sancti post hanc vitam liberant ab omi penalitate t molestia quã patiunt in hac vita. Hã licet carduẽ vitte grants in campo sociens: tũ cum ponunt in horreo societas illa separãt. Et sic affectiões t tribulatiões qb⁹ modo sancti cõiuncti sũt in cãpo mudi oẽs sepabunt ab ipsis cũ reponẽt in horreo celi: Apocal. xxi. Absterget de⁹ omnẽ lacrymã ab oculis eorum tẽ. **C**la. LXX

Scripture sacre

Intelligentia mystica assidua ei⁹ lectione aperit. **C**ul⁹ exemplũ est fm Hrego. Sicut ignotoz hoim facies certimus t corda nescim⁹: sed si familiari eis locutione cõiungimur vsu colloquij eoz t cogitationes in da gamus. Ita cum in sacro eloquio sola historia aspiciẽt: nihil aliud qz facies videtur. Sed si huic assiduo vsu cõmunicamus: intimã mentẽ ex collo cutionis familiaritate penetramus. Dum enim alia ex alijs colligimus: facile in ei⁹ verbis cognofcimus aliud eẽ qd intimãt: aliud quod sonant. Tanto autẽ quisqz noticia illius extraneus reddif: quanto i sola eius superficie ligatur.

Capitulum: LXXI

Silentium seruo

Seruo deuotionis seruat. Solet enim obstrui vas in quo est uinum: ut uinum fortius fiat uel sit. et per cooptu coloris sui et mundicia conseruatur. Sic qui uult deuotionem suam in diebus et mundicia conseruare: debet os clausum tenere. **Ps.** xxxviii. **C**oncaluit cor meum intra me et non est silentium seruare est os uinum erit ignis et flamma omnia conseruare obstruere: **Ja.** co. liij. **L**ingua ignis est et cetera. Ecce quantum ignis est magna siluam incendit. **i.** uirtutem bonorum operum consumit. **Ca.** LXXII

Simoniae assimilatus

Simoniae assimilatus: quia percurat quod ecclesia que est sponsa christi aliquid grauidam sit. **Et** de suo uiro que de solo spiritu concipere debet: sed simoniacus facit quod concipit de spiritu maligno: et sic ea facit nutrire filios ad ulterios et filios proprios exhereditat a patrimonio christi constituit heredes filios diaboli: **Ecc.** xxiiij. **D**is mulier relinquit uirum suum peccabit: et statuens hereditatem ex alieno matrimonio. **Et** simoniae assimilatus latroni. Facit enim simoniae homines esse latrones et facit illos exors. **q.** s. sacra sunt ea que circa latrocinium exercent. Absurdum est enim dicere eum qui furatur vel capit calicem alicuius ecclesie sacrilegum uel furem esse et non esse qui furatur tam ecclesiam que ad eam pertinet: **Job.** x. **Q**ui non intrat per ostium in ouile ouium sed ascendit altum de ille fur est et latro. **Ca.** LXXIII

Societate bonorum

Societate bonorum fugiunt malum ne eorum malicia appareat. Sicut mulier turpis si libenter sedet iuxta pulchram ne turpitudine illius magis appareat: quia opposita iuxta se posita magis lucefcunt. Sic mali non sociantur bonis libenter ne malicia sua eorum bonitate magis euidens fiat: **Job.** iij. **O**mnia que male agit odit lucem et non uenit ad lucem ut non arguantur opera eius. **Et** societas mala trahit ad peccatum: sicut accedit de spiritibus que una trahit aliam. **Pro.** uerb. i. **S**ili mihi te lactauerint peccatores ne acquiescas eis et cetera. **E**t idcirco sic non est tutum egrotare esse in acre corrupto: quia ex hoc cito reciduum pateretur: sic non est tutum bo-

nis esse in consortio peccatorum. **et** hinc ad peccatum inducuntur. **Pro.** uer. xiiij. **A**micus stultorum efficietur similis. unde sicut non est secuta ouis iuxta lupum nec stappa iuxta ignem: nec saginam iuxta cattum. Sic nec iustus iuxta peccatores: nec mulier iuxta leuicatos. **i.** **Co.** xv. **C**orruptum mores bonos colloquia mala. **Et** item societas mala est uirtutis. **Et** item qui non uult esse leprosus debet vitare consortium leprosum. Sana persona sociata puerilis cito corrumpunt: et sani cum infirmis citius infirmantur. **Ps.** xvij. **C**um pueris puereris. **Pro.** uer. liij. **N**on delecteris in semitis impiorum: nec tibi placeat malorum uia. **Et** item societas mala non est toleranda propter utilitatem temporalem. **Et** item si quis esset in domo succensa ubi non esset nisi una fenestra per quam non posset exire indutus et oneratus. potius omnia sua dimitteret antequam non exiret. Sic quilibet dispendium suorum et sue carnis quamcumque potius debet sustinere quam in consortio malorum remanere in periculo suo. unde **Heb.** xxix. **J**oseph relicto pallio in manu femine fugit. **E**t homo de periculo maris libenter nudus enadit. **Et** item societas malis abiectus est sicut dens putridus de ore dei citur ne alios corrumperet: et ouis moribunda de grege aliarum: et leprosus de consortio hominum. **E**t pomum putridum de aceruo aliorum. **i.** **Co.** v. **M**odicum fermentum totam massam corrumpit. **Ca.** LXXIII

Sollicitudo tem

Sollicitudo temeraria est uiro spirituali conuenienda. **Et** item qui ad fontem vadit non est sollicitus quid bibat. **Q**uid ergo times stulte: prudentia dei maior est forte? **C**ogita quod seruus debet esse sollicitus quod bene seruiat domino suo: et domini est prudentia ministro suo. unde dicitur. **i.** **Pe.** v. **O**mnia nem sollicitudinem uestram prudentiam in eum quoniam ipsi cura est de uobis: **Mat.** vj. **N**olite solliciti esse dicentes: quid manducabimus et cetera. **Chry.** **E**scia corporis si sollicitus non fueris habebis. iusticiae vero si sollicitus non fueris non habebis. **Q**uis est pater qui non prouideat filiis suis cum uiderit eos egere? **Mat.** vj. **S**ecur pater uellet quod bis omnibus indigeret. **Ca.** LXXV

Desinat iuatur ex

Liber decimus

bonis operibus securus enim debet esse de re qui habet bonum pignus apud se. Securitasque sunt de regno futuro quod habet bona opera quod quasi pignora sunt regni celestis. Hec. Lii opus proficit regni celestis fiducia crescit.

Item spes iuuat ex tribulationibus. Tertius enim potest esse de re venali qui precium apud se habet. Sic debet esse certus de regno eterno quod multas tribulationes sustinuit quibus regnum celorum emittitur. Act. xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei.

Item speranda est in deo: quod sperantes in se sustinet ne cadant. Naturaliter enim quod debilis est et timet cadere alicui rei adherere ut patet in puero vel infirmo. Sic naturalis ratio dicitur anime cognoscere debilitatem suam quod fortiori se inimiti debeat. scilicet deo. Quia de facili transit malum passum: quod habet bonam appodiationem. scilicet deum quod bene preterit eum malum passum eijcere. Veritatis enim est prestare fulcimentum inimiti sibi: sed vanitatis est negare. Vnde cum dominus veritas sit inimiti sibi non se subtrahit sic solent facere mali gartiones eis quod appodiat se sibi: quod subtrahunt se ut cadant. Esa. l. Speret in nomine domini et inmitat super deum suum.

Capitulum: LXXVI

Spire de gratia a deo data monstruosus est. Hanc sic monstruosus esset quod ex muliere nasceretur bufo: Sic monstruosus est quod aliis ex gratia dei sibi data a deo efficiat superbus. Et talis est de vita moris: de sanitate egrotat: de medicamento interficit. Hec. Qui de virtutibus se extollit: non de gladio sed medicamento se interficit. Item superbi difficultate flectunt a propria voluntate: quod caret humore gratie. Air gula enim quanto plus habet de humore tanto citius flectit. Sic qui plus habet de gratia citius obedit sed lignum aridum cito fragit dum flecti credit et sic superbi quod sine humore gratie sunt flecti non possunt. Ecci. vj. Non te extollas in cogitatione anime tue velut taurus: ne forte elidat per stulticiam virum tuam et cedat folia tua et fructus tuos prodat: et relinquitur velut lignum aridum in deserto. scilicet sine merito.

Capitulum: LXXVII

Tentat diabolus hominem de illa re quod magis consuevit decipere scilicet quod membrum citius fragit: vbi prius fractus fuerit quam alibi. Et citius cecidit li-

gnus quod aliquis fuit in igne quam si non fuisse. Et citius cadit homo in infirmitate quam aliquis habuit in alia. Sic homo facile inclinatur ad peccatum quod aliquis fecit. Item tentationis delectatio corrumpit sinceritatem anime etiam sine consensu operis. sic mulier non dicit casta quam libet audit verba corruptoris: dato etiam quod ei opere non presentiat: et que appetit diligit etiam si corruptus non appetat. Aug. Non solus appetere habet appeti velle criminosis est. Sic non est reputanda casta anima quam tentationis diaboli recipit: et in eis delectat quis peccatum facere non velit.

Item tentat diabolus et impugnatur marie illos quod ipsum deserunt et ad deum se conuertunt: ut pharaon filios israel fugientes persecutus est. Hic. Qui ab illecebris mundi abstinet et in ipso pie vult viuere persecutionem patitur. Dum enim diuino seruitio constrigit exoptat bellum diaboli contra se excitat: sicut rex sibi subditos non impugnatur sed aduersarios. Item tentationibus et suggestionibus non resistentes non possunt coniungi deo. vnde assimilantur illis mulieribus cum quibus in vere ri lege non poterat sacerdos matrimonium contrahere. Ma. Leuit. xxi. Preceptum est sacerdoti ut virginem tantum duceret uxorem: sed viduam et repudiatam fornicatam et meretricem non acciperet. Per viduam enim intelligitur anima: cui mortuus est carnalis usus: sed non affectus: quam sola necessitas retrahit a malo: sed charitas. Et talis potest dici vidua de vno marito que labitur vbi mordere non potest. scilicet delectationes preteritas quas habere non potest cupit: sic canis lingit hastile et scutellam post cibum. i. Timoth. v. Vidua in delictis vitis mortua est. Hic. morte peccati vel morte anime. Talis enim vidua quam contingit ei aliquid quod tedit semper cogitat maritum mortuum: quis pessimum fuerit: et talis est anima cui quando contingit aliquid aduersum semper suspirat ad ea quod dimisit ut filij israel ad ollas carniuum in egypto. Per repudiatam significant illi quos ne goicia mundana repudiat et ad illa se ingerit non vocati et a mundo conuertuntur et opprimuntur: et tamen mundum non detestantur. Sic meretricis que leccatores suos accedit: licet ab eo frequenter verberetur: et cum eo multas molestias sustineat. Aug. Ecce turbat te mundus et amat: quod si tranquillus esses: quod inhereres formoso qui sic amplectetur sedulus? Tales etiam similes sunt leccatoribus qui in curijs principum bonis nutriti morellis: licet fastidiantur et licentiam tamen expulsi per vnum hostium reg-

deunt p aliō. Sic qdā ita sūt allecti illece /
bris & delectationib⁹ mūdī: q licet a ducit /
tarib⁹ & molestiis impugnēt ab eo tñ nō re /
cedūt. Per fordidā intelligit aīa q̄ immū /
dis affectionib⁹ maculat. Si vis q̄ despō /
sari p̄o auferas tibi vestimēta fordidā vt /
omni tpe vestimēta tua. i. o. sunt cādida: /
Ro. xij. Abijctam⁹ opa tenebray rē. Per /
meretricē aut̄ q̄ cuilibet p̄z libidini: itelli /
git aīa que cuilibz cedit tētatiōi. Miere. ij. /
In omni via p̄sternebaris meretricē. Mul /
la & talis aīa est deo cōiūglapta. Itē ten /
tari & tribulari de⁹ hominē p̄mittit: etiam /
postq̄ ei magna dona cōtulit. vñ Salomō /
sicut dicit Hregō. diuinit⁹ sapiām accepit: et /
statim post meretricum mulierum questio /
ne pulsar⁹ fuit. Qd̄ igit Salomō moy post /
tantā reuelationē certamē turpiū mulierū /
p̄tulit: Signauit q̄ mētē nrām sepe p̄cessit /
vtrutib⁹ respect⁹ irime largitar: illuminat: /
s̄ hāc p̄tin⁹ et lubrico cogitationē turbāt: /
vt q̄ subleuata imēso munere exultat etiaz /
tētatiōe pulsata quid sit inueniāt. Sic be /
lias diuina grā p̄dit⁹ sermōe celos apuit et /
tñ p̄bat⁹ subito infirm⁹ p̄ deserta fugiens /
vnā mulierē expanit. Sic & paul⁹ ad tertiū /
celū ducit: paradisi penetrās secreta cōsi /
derat: & tñ ad semetipm̄ rediēs contra car /
nis bellū laborat legē aliā in mēbus susti /
net: cuius impugnatione in se fatigari spi /
ritus legē dolet. Itēz tētāt diabol⁹ p̄mo /
blāditiō quasi p̄cādo: sicut leccator p̄mo /
salutat mulierē p̄cādo: sed postq̄ fuerit /
ab eo corrupta semel: seq̄t euz nō rogata: /
nec hz audaciā postea aliqd̄ ei denegare: s̄ /
plerūq̄ contra cor suū obedit ei in omni b⁹. /
Sic anima diabolo semel exposita p̄ p̄cessū /
p̄cti nō habet amplius audaciā ei resistē /
di: s̄ dicit illō Miere. ij. Admaui alienos p̄ /
eos ambulabo. Itē tētatio mala est statī /
a p̄ncipio repellēda sic ignis āre q̄ crescat /
extinguēdus ēz infirmitas ante q̄ radice /
tur sanari potest. Hec dicit: Si tētatiōi i cor /
de nascēti festine nō resistit: eadem moza q̄ /
nutrit⁹ roborat: Jaco. ij. Resistite diabolo /
et fugiet a vobis. Esto ergo sic dāgerosus /
epulato: qui cibos imudos seu nō bñ pa /
ratos verit vel reicit in faciē apponētis. /
Sic cū indignatiōe tētatiōis reijciēs qua /
si scutella sua diabolū in frōte p̄cu tit. Itē /
q̄ p̄anos suos cōburit sentit ignē amouet /
Et miser homo se sentit cōburi igne p̄cupi /

scētie male et luxurie & pedē mētis non re /
trahit. Itē tētatio malaviciis orōne: Exo /
xvij. Cū leuaret moyses man⁹ & oraret vin /
cebat isrl: Judith. liij. M emores estore fer /
ui dei Moysi q̄ amalech nō i ferro pugna /
do: sed p̄tib⁹ scris orādo electi. Plus enī /
valet vn⁹ sc̄tus orādo q̄ multi p̄ctōres p̄ /
liando. Itē tētationes repellunt p̄ p̄cessi /
onē. Latrones enī fugiūt eos accusātes. /
Sic demōes fugiūt petā reuelātes & p̄fite /
tes. Miere. xij. Reuelata traditiōe p̄fusus /
fugiet tūmi. Eccl. xxvij. Qui reuelat arca /
na amici fidē p̄dit. Itē vincit tētatio car /
nis spūaliter p̄ fugā: sic c̄tingit ignis p̄ /
separationē lignoꝝ. j. Coꝝ. vj. Fugite for /
nicationē.

Capitulum: LXXVIII

Tempus abbre /
uiat hominē p̄pter p̄ctm̄. Mas si /
aliqs haberet seruu⁹ vel filiū cui /
dedisset pecuniā ad negociandū & totā cō /
sumeret vt fili⁹ p̄dignus: vt etiā de pecunia /
sua ipm̄ impugnet nō plus ei daret: s̄ po /
tius residuū ei auferret. Sic facit de⁹ plerū /
q̄ peccatoꝝ de tēpore quod dedit ei ad pe /
nitentiā: & ille abuit eo in superbiā & deū /
impugnat: Proū. r. Timor domini appo /
nit dies & anni impioꝝ breuiabunt. Sicut /
medietas mēbrī abscondit ne totū corum /
patat. Ps. liij. Viri sanguinum & dolosi /
nō dimidiabūt dies suos.

Capitulum: LXXIX

Rapiditas irādo /
mini prouocat: sicut aqua tepida /
p̄uocat vomitū: Apoc. iij. Quia /
tepidus es incipiat te euomere de ore meo. /
Tepidus a deo euomit cū in deterē labi /
permittitur: vel cū impenitēs morit. Itē /
tepiditas fiducia tentat diabolo prestat. /
De multis enim tentat tepidum de quib⁹ /
non auderet tentare feruentem. Ille enīz /
feruenti musce non insident. Item tepe /
ditas reddit hominem impotentem et con /
tractum: vt pater in illis qui cū fortes sint /
corpore tamen possunt vix partem penitē /
tie facere: quam facit vna vetula totā. Qd̄ /
accidit ex tepiditate eorum: quia paruum /
habent desiderium: Bernardus. Forisran /
non possumus: quia non multum volu /
mus.

Liber decimus

Capitulum: LXXX

Timor est sicut

ostiar⁹ anime. Mobiles enim in
in egressib⁹ habet ostiarios cū baculo tur-
bā arcetes ne cōprimāt eos ⁊ psonas sup-
positas ne sup collū suū se igerāt expellūt.
Sic aīa iusti qū erit ad loquēdū vī viden-
dū timorē habet. p ostiario : cuius bacul⁹
est tor⁹ infernus ad expellēdū turbas ma-
larū cogitationum ne ab eis cōprimāf. Je-
sus. i. salus anime per cōfensū. vnde turbe
te comprimunt dicitur est ei. Et ideo nō ē ex-
eundū sine ostiario. Sed timor feruilis nō
est ostiarius vnius sed pietus: qz manet in
timore feruili peccandi volūtas ⁊ sequeret
opus si putaret impunitas vt dicit Aug⁹.
Est ergo timor feruillis vel mūdānus sic ve-
re sicut ostiari⁹ pictus in portis dituituz : q
eleanata claua videt pcutere ingredietes et
Ingressū pbibere qd nō facit. Sic timor q
sine charitate est videt peccatū expellere s
nō expellit. Item timor bon⁹ pparat cor
hominis deo. Qñ enī aliq̄s magnus vult
hospitari in aliq̄ domo pmitit nūciū q do-
mū mūdet ⁊ pparat. Sic de⁹ facit immittē
do timorē: Eccl. ij. Qui timēt dominū pre-
parabūt corda sua. s. ad recipiēdū eū. ⁊ in
spectu illi⁹ sanctificabūt aīas suas. Item
timor mūdān⁹ q̄ q̄s magis eligit malū ani-
me q̄ corporis facit eū silem rustico: q̄ eun-
do ad foruz portat solutares suos in collo-
sulares. **Ca. LXXXI**

Tribulatio se-

parat hominem ab amore mūdi
et peccati. est enī velut absinthi-
um quo viri spirituales a tēporali cōsola-
tione separant. sic pueri aliqua amaritudi-
ne a lacte matris separant. Electis enī su-
is deus iter asperū facit. ne dū delectant ī
via obliuiscant eoz q̄ sūt in patria. sed sic
pulinētū adheret olle in qua decoquit ni-
si sepe moueat: sic cor hoīs adheret mūdo
nisi tribulatiōib⁹ pulset. Aug⁹. Ecce tur-
bat me mūdus ⁊ amat: qd si trāq̄ illus est?
quō inhereres formoso q̄ sic amplecter⁹ se-
dū. Item tribulatiōes similes sūt flagellis
seu virgis scoparū nodosis ⁊ duris qb⁹ pu-
eri castigantur. ⁊ cū earū dē etiā fasciulis
domozū habitacula a sordib⁹ ⁊ immūdiē-

is expurgantur. sicut etiā ex tribulationum
flagellis castigant insipienter peccātes: et
purgantur qui humilitati ex eis ad deū per-
penitentiā redeūt: vitā suā in meli⁹ cōmu-
tantes. Flagellū enī sicut Hergo. dicit dilu-
it culpā cū mutat vitā. Itā cui⁹ non mutat
mores nō expiat actiones. Item tribulati
pmitit de⁹ hominē vt liberet eū a pena: et
vt pfaciat in disciplina. Sicut pueri quāto
plus verberant tāto mag⁹ addiscūt ⁊ me-
lius faciunt cōmōdū suū q̄ si dimitterent
volūtati sue: Esa. xxvj. A. Iseramur impioz:
⁊ nō discet facere iusticiā. Item tribulatio
nem facies in mundo isto mag⁹ tribulabi-
tur in alio. Itā ribaldus q̄ nō vult vl non
pōt solvere de sua taberna spoliāf vt ver-
beratur ad valorē. Sic petōz q̄ nō vult mō
facere penitentiā ⁊ solvere quod debet: ver-
beraf in pñenti infirmitate vel alia tribula-
tione. vel soluet ī cētrplū in inferno vl pur-
gatorio. vñ Jh. Itē q̄ de⁹ delinqnti peit.
qñ peccatorē aut flagello tēporali ad pur-
gationē ferit: aut in iudicio eterno puniēduz
reliquit. aut ipse in se hō penitendo punit
qd male admisit. Item tribulatio tpsalis ad
libertatē eterne glie pducit. Sicut hō dū
tenet bestia quā emit ligatam in domo sua
donec fuerit domestica: ⁊ tūc dimittit eam
libere ire per domū. Sic ligat de⁹ nos tri-
bulatiōib⁹ modo ⁊ infirmitatib⁹ in pñen-
ti: s⁹ p⁹ dimittit nos libere ire in domo sua
celesti cūz creatura liberabitur a seruitute
corruptiōis in libertatē glie filloz dei: vt
dicit Ro. viij. Item tribulatio a peccō retrahit
⁊ ignē ꝑcupiscētie extinguit. Est ei succur-
sus homini missus a deo. Si ei dom⁹ alicu-
sus eēt igne succēsa: si q̄s ei aquā ad extin-
guēdū illū ignē afferret obsequiū ⁊ subsi-
diū reputaret ⁊ nō nocumētū. Tribulatio
enī aqua est q̄ domū ꝑsciētie igne ꝑcupiscē-
tie succēsa extinguit: Eccl. iij. Ignē arden-
tē extinguit aqua. Item si quis ab hostib⁹
suis duceret sup equū velocē vbi esset oc-
cidēdus: gratū haberet si q̄s equū illū oc-
cideret vel necaret: vt sic ab hostib⁹ libera-
ret. Quātū ergo gratum debet esse ei qui
corpus suū a quo ad mortē ducit infirmi-
tate vel tribulatiōe aliqua debilitat: vt. s.
a demonib⁹ ⁊ a pena liberet. Hergo. Dux
non estimes qd pateris: dū ab eternis cru-
cibus in tua passioe liberaris. Item ad
viā rectam errātes reducit. Quādo enim

allis porcu suu vl oue ducit ad pascua vl ad foru et no vult seq: ligat euz sine vl virga peunit: et sic inuitu dicit. Sic de ligat nos infirmitatib' et alijs defectib': qz alif nolum' cu' neq' nisi ligati: Dsee. xj. In funi culis ada' traha' eos in vinculo' charitatis.

Ite tribulatioes fugientes: et gl'am xpi adipisci cupientes siles sut his qui sociat se mercato: ab' i lucro tm' et no i dano: sic tales volut ee comites xpi i solatioe no autē in passioe: cu' tm' dicat Ap'plus. ij. Cor. j. Sicut socij passioni' estis: sic eritis et socij consolationis. **Ca. LXXXII**

Verbi dei carētia
Assistat fami. An Grego. Sicut famē carnis ē subtractū subsidium corpis: ita famē mētis est silētū diuine locutionis. An recte p' pphetā dicit: Emit tam famē in terra: nō famem panis neq' sitim aquę: sed audiendi verbū dei: Amos viij. Sicut ergo paupes festinat ad portā diuitis vt habeant refectionē corporalem vni' dicit: et multū infirm' est vl debilis q' illuc nō pperat: sic ad refectionē aie multo magis debem' currere: Jaco. j. Sit autem omīs hō velox ad audiendum.

Capitulum: LXXXIII

Vita eterna erit
In visione dei q' liberabit ab omni malo. Mā si visio serpēt' enei liberabat ab oī moru serpētino: qnto magis dei visio liberabit ab omni nociuo.

Item replebit omni bono. Mā si visio helle in curru igneo subleuati impleuit oēm petitionē helisei et votū: multo magis diuina visio et fructio implebit oī bono desiderij cordis humani. Et si manne degustatio in deserto dabat oīs saporis suauitatē: multo mag' dei fructio i celo dabit omīs delectatiōis voluptatē: Ps. xxxv. Torre te voluptatis tue potabis eos. **I**te vita eterna debet nobis iure hereditario. An sicut turpe est qn' terra aliq' venditur q' ab eis q' sunt de cognatiōe vendētis nō ematur: sic cū nos hōes sim' fratres xpi: hereditatē regni celestis quaz venditioi nobis exponit emere debem'. Diere. xxvij. Eme agrū meū q' est i anathor: tibi ei cōperit iure hereditari'. **I**te de' oñdit multū valere gl'am vite eterne: qn' eā tā dure vendit

amicis q's nullo mō decipet. Petrus enī emit eā martyrio crucel. Paul' amputatio ne capit: et sic de alijs. Et ipse filij' dei emit eā amice suis effusione sanguis. Magna ē infania videt ee illi' q' credit ad meli' forū h're rem venale q' filli' aut seru' vl q' ipse pater familias. Sic q' paradysum ad meli' forū vult h're q' sancti viri: aut ipse christ': Luc. vlti. Mōne xpm oportuit pati. Hergo. Quis scōz sine tribulatioe coronat' est. facta pcedētū recolam': et nō erūt gratia que toleram'. **Ca. LXXXIII**

Vocat deus hominē multiplici. Solet ei in hōmines fieri vocatio: scz p' lras: p' nutū: p' vocē: et p' nūcios. Vt igit' dñi offerunt tibi p' p'dicatores: q's lras dei sui audit vel legit q' audit x'bū dei. Si aut' fuit alicui' magni dñi cū lris dñi sui veniret et apporaret nunciū suū cū deuotiōe et honore suscipere: sic et p'dicator dz recipi: Lu. x. Qui vos recipit me recipit: sed multi lras dñi sui nō recipiūt nec audire volūt nec ad citatiōes ei' veniūt: licet oīa teneāt ab eo: sed ad citatiōes mundi et diaboli. f. ad q's nō tenent cito vadūt: Prouer. j. Vocauit scz p' lras p'dicator et renuistis. **I**te sicut gallina vocat pullos suos ppter miluū q' ad ipaz currit: et abscondit eos sub ala. S'z miserrim' pullus est aliqñ intent' circa sp' eā vnā et nō venit et capif a miluo. Sic miser hō intent' nimis reb' tp'alib' nō vult ad deū venire qñ vocat a deo: et iō rapif a diabolo: Diere. viij. Apphenderūt mēdaciū et noluerūt reuerti. Mirabile est q' canis vocat' a dño statim venit et currit ad eū. Et factura ad creatorē: filius ad p'rez: beatificandus ad beatificatoz: infirm' et egrotus ad medicū et sanatoz. Egenus et paup' ad ditatoz et locupletatoz: hu' ad dñm ire contēnit. Ideo cōquerif dñs Job xij. Seruū meū vocauit et nō rēdit mibi: ore p'prio dēp'cabar illū. Glo. ore p'dicatoruz. Si rex vocasset pluries seruū suū et p'tēneret venire: multū indignaret. Et quōz non traseret rex celi q' toties vocat hoiez et ventre nō vult? Esa. lrv. Omnes in cede corruetis p' eo q' vocauit et nō rēdistis mibi. **S**ecōdo vocat nos nutu man' vel signis creaturaz: q' nobis innūit vt ad deū veniam'. Malus est monachus q' nō intellit

De actibus et moribus humanis

cōiter esse magna virtus: scilicet xbis: lapidibus et herbis. **Q**ue quidam tria experti est semel dū ppter mala xba q̄ dicebat socio suo: socio eius ipm̄ impedit in fossatū: ubi punctus est ab vitica: et lapis de muro in capite suo cadens ipm̄ vsq; ad effusionē sanguinis vulneravit: et tūc recogitēs errorem suū a socio petiit veniā dicens: q̄ nūc didicerat vix eē q̄ virtus erat in xbis q̄ ipm̄ impegērāt: et i herbis q̄ ipm̄ pupugerant: et in lapidib; q̄ ipm̄ cruciatauerāt. Nos igit̄ a christo dño habem; verba doctrine. lapides. i. exēpla solida iusticie. et herbas. i. medicamina sive sacramēta gr̄e. Et his herbis aia nō solū sanat: sed etiam pascit et vegetat. Sicut p̄t̄ precipue de eucharistia: Ecce h. xxiij. Requiescēt in herbis virtutibus.

Capitulum: LXXXVII

Oelo bono corripiens asperius q̄ debeat assilāre et lignū cedendo boiem preter intentione percutit et occidit. Et de heretia dicitur. Si q̄s abierit cū amico suo simpliciter in siluā ad ligna cedenda: et lignu; securis fugerit de manu ferrū; lapsu; de manubrio amicum eius percussit et occidit: hic ad vnā supradictay vbiū cōfugiet et viuet. **H**e forte primus eius cui effusus est sanguis: de doloris stimulo psequat̄ et apprehendat eū et percutiat aīaz eius. Tūc enī vt Greg. exponit homo ad siluā cū amico abire: qm̄ cū quolibet primo suo conuertit̄ ad sua delicta intuenta. Et tūc ligna simpliciter incidit: qm̄ delinquētis vitia pia intentione corrigēdo refecat. Sed tūc lignū de manu erit qm̄ asperus q̄ debeat corrigit. Et tunc ferrū de manubrio profilit cum de correptore sermo durior erit vlt̄ pcedit. Et quasi amicus percutiens occidit: q̄ auditores suū prolata cōtumelia a spū dilectiōis interficiat: q̄ dū aliq̄s plus iusto corripit̄ ad odiū prouocat. Sed talis necesse est vt ad tres vrbes fugiat: vt in vna eay defensu; viuat. Quia si ad penitētiē lāmēta conuersus in vnitatē sacri sub fide: spe et charitate abscondit̄: reus ppetrati homicidij nō tenetur. Et iō occisi fratris. i. duri; correptus et ad odiū prouocati primus. i. christus q̄ nob̄ proximo; facit est p nature cōsortiū eū non occidit. i. p huius correptiōis excessu non eternaliter punit. **M**agne ḡ virtutis est q̄

luis spūalis: q̄ scilicet veniā recipit. **U**n̄ Greg. dicit: q̄ apud misericordē iudicē nequa q̄ sine venia culpa relinquit̄: cū p feruorē celati ex et amore peccat. **H**erē qui grām et dignitatē acq̄rit. j. Macch. ij. **H**ebinees p̄ n̄ celando celū dei: acceptit testamētū sacerdotij eterni. **H**erē qui ad celestē gloriā finaliter pducit. **Q**uid fuit figuratū i delias de quo dicit in eodē: q̄ belias dū celat celū dei raptus est in celū. **I**n q̄ scilicet datur intelligi q̄ q̄cunq; tenuerint spūalis amoris celum: incunctanter admittendi sunt ad celestis glorie premiū: vbi scilicet vt Aug. testat̄: **Q**uicquid amabitur aderit: nec desideratur qd̄ nō aderit. **N**ā omne ibi erit bonū: et qd̄ est oīno beatissimū ita semp stare certū erit. **I**bi vacabim; et videbim;: videbim; et amabim;: amabim; et laudabim; eum q̄ erit finis sine fine. **N**ā q̄s alius noster est finis: nisi puenire ad regnū cui nullus est finis. **A**d qd̄ nos regnū pducere dignes: q̄ trinus et vnus vlt̄ et regnat deus in secula seculorum. Amen.

ExPLICIT summa magistri Johannis de sancto Beminiانو ordinis predicatorū insignis et purilis: de exemplis et similitudinibus rerum: Impressa per magistros Johannem Petri de Langendorff et Johannem Froben de Hammelburg Basiliens. vrbis cines Anno domini. M. cccc. xcix. in die conuersionis sancti Pauli.

Einleitung

Die erste Abtheilung enthält die Geschichte der Stadt Düsseldorf von ihrer Gründung bis zur Gegenwart. In der zweiten Abtheilung wird die Beschreibung der Stadt gegeben, in der dritten die Beschreibung der Umgebungen.

Die vierte Abtheilung enthält die Beschreibung der Kunst- und Handwerke, die fünfte die Beschreibung der Wissenschaften.

Die sechste Abtheilung enthält die Beschreibung der Naturgeschichte der Stadt, die siebente die Beschreibung der Geschichte der Stadt.

Die Stadt Düsseldorf

Die Stadt Düsseldorf ist eine der größten Städte des Rheinlandes. Sie liegt an der Mündung des Rheins in den Niederlanden. Die Stadt ist eine der schönsten Städte des Landes. Sie hat eine sehr schöne Lage. Die Stadt ist eine der reichsten Städte des Landes. Sie hat eine sehr schöne Aussicht. Die Stadt ist eine der interessantesten Städte des Landes. Sie hat eine sehr schöne Geschichte.

343

